

LIEDJES VAN DE RAILS

GEDICHTEN

MELIS STOKE

NPE

LIEDJES VAN DE RAILS

GEDICHTEN

VAN

MELIS STOKE

2de druk

NPE

Ingeleid door S.A. Reitsma
Toegelicht door Bart FM Droog

Nederlandse Poëzie Encyclopedie

Eenrum, 2013

Colofon

2e druk, mei 2013

Stichting Nederlandse Poëzie Encyclopedie

www.nederlandsepoezie.org

ISBN: 978-94-6243-002-0

NUR 306

Letter omslag en titelpagina: Cambria

Letter binnenwerk: Constantia

Vormgeving: Bureau Droog, Eenrum

Met dank aan Het Spoorwegmuseum Utrecht, voor de toestemming tot het reproduceren van het *Nederlandsche Spoorwegen*-affiche op pagina 69.

www.spoorwegmuseum.nl

1ste druk: Moorman's Periodieke Pers N.V., Den Haag, [1939]

Overdruk uit het veertiendaags tijdschrift *Spoor en Tramwegen*, 1929-1939.

De gedichten van Melis Stoke / Herman Salomonson zijn rechtevrij.

© **Toelichting en redactie:** Bart FM Droog, 2013

© **Vormgeving:** Bureau Droog, Eenrum

© **afbeelding pagina 69:** Het Spoorwegmuseum, Utrecht

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Aan hen die desondanks menen aanspraak te maken op enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Stichting Nederlandse Poëzie Encyclopedie, Oosterstraat 29, 9967 RV Eenrum.

Versie: 24-05-2013

INHOUD

Een woord ter inleiding	5
Toelichting	6
Het Lied van de Rails [1]	9
Wachter bij een Overweg	10
De Kerels bij de Kolenhoopen	12
Beloofte en Vertrouwen	13
Internationale Wagens	15
Nieuwe Tijden	16
De Meester	18
De Spoorweg en de Muse	19
Nieuwe Meesters	20
Gekleurde Treinen	22
Weg en Werken	25
Portretlijsten	26
Op de Machine	28
Nuances	29
Seinhuiswachters	31
De Trein als Levensredder	32
Restauratie	34
De Ballade van Van Gend & Loos	35
De «Nederland Express»	38
De wekelijksche Boottreinen	40
Treingesprekken	42
Het Bed der Toekomst	44
De Stad en het Land	47
Treinen en de Mensch	49
Trein en Film	51
Twee Levensbehoeften	53
Het «Vervoerbewijs»	55
Het Spoorwegwereldje	57
Mijn oude Ideaal	59
Mechanisch Speelgoed	60

Amsterdam-Rotterdam-vice-versa	62
Mijn Trammetje	64
De vloek der Stilte	66
Portret van een Meisje met een Acht-daagsche Abonnementskaart	69
Lofzang op het nieuwe Spoorboekje	72
Zomertijd	74
Zomer-Spoor-Zang	76
Vacantie-Tijd	78
De Hopla-Trein	80
Naderende Herfst	82
Het Nieuwe Jaar en het Spoorwegtijdschrift	84
10 Jaren «Spoor- en Tramwegen»	86
Het Lied van de Rails [2]	88
Notities	90
Donaties en meer NPE-boeken	91

EEN WOORD TER INLEIDING

Poëzie is overal!

Zoo sprak reeds jaren geleden onze De Genestet.

Is het dan vreemd, dat overal in de wereld dichters onder den magischen invloed kwamen van alles wat met de "spoor" samenhang? Maakte de locomotief met haar geweldige afmetingen geen indruk op de voor maat en melodie gevoelige naturen, waarbij het gedreun der daverende wielen het rythme aangaf? En hoe sprak het leven der plichtgetrouwe, stoere spoorwegmannen tot hun verbeelding! Doch niet minder de groote veiligheid en regelmatigheid, waarmede het vervoer per trein plaats vond. En het in de treinen geboden comfort!

Bij ons was het mijn vriend Herman Salomonson, die onder het pseudoniem "Melis Stoke" reeds jarenlang in het door mij geredigeerde tijdschrift "Spoor- en Tramwegen" den "spoorwagen", met alles wat daarmede annex is, op zijn bekende, op humor ingestelde wijze, bezingt. Natuurlijk, daar Melis Stoke, een kleine dertig jaar geleden, werktuigkundig student zijnde, als leerling-machinist op de locomotief reed en toen de diepe indrukken opdeed, welke nog altijd niets van hun kracht hebben ingeboet.

Een tijdschriftartikel is als regel geen lang leven beschoren. Daarom leek het mij wenschelijk een aantal gedichtjes te verzamelen en uit te geven als "liedjes van de Rails", een titel even weinig pretentieus als de poëzie zelve, een titel waarin echter het rythme van het stoomros op de baan duidelijk hoorbaar is.

Goede wijn behoeft geen krans!

Een aanbeveling is bij deze vruchten van een speelsch vernuft overbodig. De A.V.R.O.-omroeper, die de "Bonte Dinsdagavondtrein" bij het publiek inleidt, volg ik daarom na door aan te kondigen:

Het woord is ! -
aan Melis !! - -
Stoke!!! - - -

Utrecht April 1939.

S.A. REITSMA

TOELICHTING

Melis Stoke, pseudoniem van Herman Salomonson (1892-1942) was in zijn tijd vooral bekend als prozaïst en journalist. Na de Tweede Wereldoorlog is zijn naam deels blijven voortleven door de bundel *Recrutenschool en andere gevangenisverzen* (A.A.M. Stols, 1946), bestaande uit gedichten die hij in 1940-1941 in strafgevangenis Scheveningen en KZ Buchenwald schreef.

De gedichten in *Liedjes van de rails* dateren uit de periode 1929-1939. Ze zijn geschreven voor het veertiendaagse vaktijdschrift *Spoor - en Tramwegen*, bestemd voor medewerkers van de Nederlandsche Spoorwegen en anderen die beroepshalve met 'de spoor' te maken hadden. De verzen zijn deels gelegenheidsgedichten. Maar niet alleen: in de poëzie komt het (spoor)bestaan van de jaren 1900 tot 1940 tot leven, de overgang van stoom naar diesel en elektriciteit, het forenzendom, de strijd tussen auto en trein. Zoals in 'De Trein als Levensredder', waaruit dit fragment:

De damp weerkaatst den schijn van onze felle lampen.
En om ons heen is niets dan waas en vreemde schijn.
We merken dikwijls pas wanneer het reeds te laat is
dat d'auto in 't kanaal en niet meer op de straat is . . .
tenminste als we nog in staat tot constateeren zijn.

(...)

Dan staar ik uit den trein die langs zijn stalen banen
ook door de mist zijn weg en 't veilig einddoel vindt.

Maar ook de opkomst van de film komt aan de orde. Uit 'Trein en film':

'k Herinner mij, alsof het gisteren geschied was,
hoe 'k in mijn prille jeugd voor 't eerste kennis nam
van d'allereerste bioscoop-prestatie.
't Was in de Kalverstraat te Amsterdam,
en 't wonder wekte levendig sensatie.

Het zijn gedichten vol geloof in de zekerheid van het spoorboek en de vooruitgang van de techniek, met een - voor de naoorlogse lezer - dreigende en soms ook wrange ondertoon. Begin 1939 merkt de dichter op:

In den verwarden tijd en tusschen duizend vragen
staat die van het verkeer als kernvraag onzer dagen.

In dezelfde periode schrijft hij een enthousiasmerend gedicht over de Hopla-treinen: een populair trein/hotel-arrangement vernoemd naar het Zwitserse Hotelplan (HoPla). Salomonson:

We zien de duizenden, die gaan en juichend wederkeeren.
Het is het zomersche refrein
van Hopla-pret en Hopla-trein,
dat men hoort repeteeren.

De Joodse journalist en publicist Philip Mechanicus (1889-1944) refereert in zijn te Kamp Westerbork geschreven dagboek aan deze Hopla-treinen. Op 18 januari 1944 noteert hij:

Voor de eerste keer sedert de transporten naar het Oosten was geen Sperre voor de barakken tijdens het transport afgekondigd, zodat de achterblijvenden hun vrienden tot achter het cordon van od-ers naar de trein konden brengen en daar, als op een perron, het vertrek gadeslaan en, ongehinderd, het gewuif van de vertrekkenden op dezelfde wijze beantwoorden. Een soort Hopla-trein naar Theresienstadt. (...)

Op de locomotief staat aan de ene zijde in grote witte letters, cursief geschilderd: 'Erst siegen, dann reisen', aan de andere zijde: 'Räder rollen für den Sieg'. Hopla! Hitler wil de

Joden uitroeien. Dat heeft hij meer dan eens gezegd. Maar hij haalt Joden met menswaardige treinen af om ze te brengen naar een bevoorrechte plek in Europa: Theresienstadt. Hij roeit ze uit, in klassen, zoals een begrafenisonderneming haar dode leden in klassen ter aarde bestelt.

Herman Salomonson was toen al 'auf der Flucht erschossen'. In KZ Mauthausen werd hij op 7 oktober 1942 vermoord.

Eenrum, 17 mei 2013

Bart FM Droog

Zie ook:

Herman Salomonson:

www.nederlandsepoezie.org/dichters/s/salomonson.html

Philip Mechanicus:

www.joodsmonument.nl/person/529264

Philip Mechanicus. *In dépôt. Dagboek uit Westerbork.* Van Genneep, Amsterdam 1989 (vierde druk) . Online op:

www.dbnl.org/tekst/mechoiinde01_01/index.php

Dinsdag 18 januari 1944, P. 253-254:

www.dbnl.org/tekst/mechoiinde01_01/mechoiinde01_01_0215.php

Het Lied van de Rails [1]

Een werveling van wagens raast voorbij.
En gruis en opgedwarreld stof daalt neer.
En, mèt het stof, valt ook de stilte weer,
Maar, langs de rails klinkt nog een lied voor mij.....

Een lied, dat na-klinkt..... hier..... en al-weer vèr.....
En dat ik in zich-zelf versterven hoor,
naar 't perspectief..... en dàn de wereld door.
Als 't lichten en verschieten van een ster.

Iets, dat een mensch aan zijn verlangen bindt,
wanneer hij op zijn reis is uitgegaan,
zingt in zijn spoor. Het is uit niets ontstaan
en ijlt hem na en sterft op wervelwind.

Snelt, treinen, voort. En, verre spoorbaan, zing.....!
De wereld wil vooruit..... en ijlt..... en dringt.....
Maar, na de werveling van al zijn drangen, zingt
in 's menschen eindig spoor..... herinnering.

Wachter bij een Overweg

Een stroom-lijn-front giert uit de verte aan
en dreunt voorbij, in grauwe werveling.
.....die snel verdwijnt. Nu blijft een sterveling
in 't kleine tuintje voor het seinhuis staan.

Voorbij..... voorbij.....verdwijnend uit het oog,
en, na 't geweld nog, langs de rails, gesuis.
Dan keert hij rustig in het kleine huis
en heft de afsluitboomen weer omhoog.

De wereld ging voorbij. En wie.....? en wat.....?
Hij weet alleen dat, op het juist moment,
een enkeling zijn wachtpost heeft herkend:
een flits..... een mijlpaal tusschen stad en stad.

Onzichtbaar valt het opgewerveld stof.
Ontastbaar valt de stilte om zijn huis.
Door hoge boomen trekt een flauw geruisch
en ergens blaft een waakhond in een hof.

In 't tuintje groeien peentjes, kool en sla.
Een boerenwagen ratelt over steen.
Soms suist een snelle auto langs hem heen
en laat een echo van de claxon na.

Hij leeft aan 't kruispunt van een weg en spoor,
en, wie voorbij-trekt, heeft een verder doel,
en hij is niets. Geen rustpunt voor 't gevoel,
en niets dan wachter, want daar is hij voor.

Dit zijn zijn kool, zijn peentjes en zijn sla,
zijn stukje aarde, dat zijn wensch vervult.
En heel de wereld, met haar ongeduld,
staart hij in al haar rusteloos jagen na.

Een verre wereld, die zijn hart niet kent,
stelt hem, door dag en nacht, haar strenge eisch:
de waarborg voor een onverstoorde reis,
waarvan ze hem 't program heeft ingeprent.

En hoe hij slaapt en eet, en hoe hij leeft,
en wat hij alles onder 't wachten denkt,
bekommert niemand dan een kind..... dat wenkt,
omdat het helden-droomen om hem weeft.....

De Kerels bij de Kolenhoopen

De zwarte kerels bij de kolenhoopen,
een juten zak, als puntmuts op hun kop,
bouwen hun bergen. En ze letten op
ellendelingen, die de “brokkies” stroopen.

En toch zijn ze er dikwijls ingelopen!
Want mandjes gruis..... die stook je dadelijk òp.
Geen leerling wil met mandjes gruis een strop
en premie-derving voor zijn meester koopen.....!

De “brokkies” zijn de fel-begeerde buit.
De leerling breekt ze aan de kanten uit,
terwijl de kerels met hun manden sjouwen.

De meester zegt “Genoeg.....!” Nu zijn ze klaar.
De loc. zet aan. De hoop stort in elkaar.
De zwarte kerels moeten weer gaan bouwen.....!

Belofte en Vertrouwen

Wanneer men iemand, op diens vraag,
een ding heeft toegezegd,
dan wordt die toegezegde zaak
in korten tijd een r e c h t.....
En als die nieuwe regeling
eens plotseling wordt verstoord,
dan krijgt ge dadelijk het verwijt
van 't schenden van uw woord.

Op zekeren avond mag uw kind
om negen uur naar bed.
Maar hij beschouwt die goedigheid
onmiddellijk als een wet.
En, moet hij er weer eerder in,
dan roept hij dadelijk fel:
..... “Dat is gemeen..... Je zei het zelf,
en gisteren mocht het wèl.....”

Als ge een mensch uw vinger geeft,
grijpt hij de heele hand.
En alles wat ge “tijdelijk” geeft,
houdt vele jaren stand.
Dus, als ge iemand iets belooft,
of iets voor iemand doet,
of als ge een concessie geeft,
dan geldt zooiets voor-goed.

Dit voorbeeld, dat voor allen geldt
die trouwen goedig zijn,
geldt in de allereerste plaats
voor 't instituut: de trein.
Dat legt, voor het geheele volk,
beloften, zwart op wit,
precies, op de minuten af
tot voor de langste rit.

En al het zware spoorwegwerk
ook in het kwaadst seizoen,
heeft, als uiteindelijk, éénig doel
dàt woord gestand te doen.
De spoorweg heeft, voor 's werelds oog,
een monument gesticht,
van trouw aan het gegeven woord
en hoog besef van plicht.

Nooit is zóó als een spoorwegboek,
een menselijk boek geloofd.
En nooit is in een schriftelijk stuk
den mensch zóóveel beloofd.
Nooit is door mensen, zwart op wit,
belofte zóó aanvaard.
En nimmer heeft een schrijver zóó
zijn woord zóó trouw bewaard.

De spoorweg biedt zijn diensten aan.
Het menschdom zegt: accoord,
En het vertrouwt den steller van
de tijden op zijn woord.
Maar, heeft een speling der natuur
't verkeer een kool gestoofd,
dan klinkt in koor het barsch verwijt:
.....U hebt het toch beloofd.....!

Vertrouwen, dat verplichting scheidt,
ziedaar de levenslijn
van allen, die in 't spoorwegvak
beloften-dragers zijn.
En is het, in een wereld, waar
men liegt en vecht en rooft,
niet heerlijk dat, als spoorwegman,
je overal ervaren kan,
dat men je woord gelooft.....?

Internationale Wagens

Dat zijn de wagens van de verre reizen.....
de bruine, blauwe, gele, zwarte, grijze.
Nu staan ze op een zij-spoor. Stil..... Gedwee,
Hun vensters spiegelen, tusschen nucht're dingen,
de vergezichten en herinneringen
van sneeuw en bergen, bosch en blauwe zee.

't Is of men, in hun slanke lijnen, even
de snelheid van een verre reis ziet beven.
In grauwe morgen-nevels staan ze saam.....
En wachten op 't signaal..... den roep naar voren.
Een slaperige kok kijkt, ongeschoren,
naar 't zwerven van de meeuwen langs zijn raam.

De wagens lijken kaal en afgetakeld.
Straks zijn ze glanzend, frisch, want ingeschakeld
in 't suizende en razende verkeer.
Ze zullen langs Europa's verre lijnen
in werveling van dwarrelend stof verdwijnen
..... en keeren dan naar 't stille zij-spoor weer.

Nieuwe Tijden

Gedachten van Melis Stoke langs
de spoorbaan Den Haag-Gouda

De oude baan, waarlangs de treinen rijden,
was eens begrensd door slooten en door weiden,
en koeien staarden 't snellend monster aan,
en vogels nestelden in stille tochten . . .
Nu ligt daar breed en vrijwel zonder bochten
de autoweg, de nieuwe, breede baan . . .

Blank breekt die 't groene land, de nieuwe, sterke,
verheffend zich op ingenieuze werken
als heerscher over 't landschap van den tijd.
En auto's snellen suizelend op hun banden
naar het verschiet der verre lage landen,
waar 't silhouet der stad ligt uitgespreid.

Ik staar uit 't raam en hoor den Diesel zingen
en zie de auto's naar den voorrang dingen
in hunne vrijheid op de breede baan,
door menschenhand uit snelheidsdrang geslagen,
en 'k zie 't uitbundig jakkeren en jagen
vanuit mijn spoorwegzetel peinzend aan . . .

Dit is het beeld van ons moderne leven
en van ons jachten, jagen, rennen, streven.
Elk wil voor zich, en elk de eerste zijn
bij 't verre doel, de silhouet van steden,
waar wordt gewerkt, gedrongen en gestreden
om 't warme plekje in den zonneschijn.

Wat er veranderen moog' door menschenhanden,
de steden liggen in de lage landen
zooals voorheen, in verre perspectief.
De kerkspits heft zich boven groen en daken,
hoog boven 't huis en menselijke zaken
als eindelijk doel van al ons leed en lief.

En hoe men reist door het vergankelijk leven,
per auto of per trein, het is om 't even,
want, wat veranderen moge met den tijd . . . ,
't is niet het eind, het doel van alle reizen,
want aan het eind van 't dorp en het bewijzen
ligt 't groote raadsel der oneindigheid . . .

Ik zit gemakkelijk in mijn coupétje
en 'k staar naar buiten en ik suf een beetje,
en kijk naar auto's, jagend door het land . . .
'k Zit in den trein gemakkelijk te droomen,
en anderen hebben 't stuur ter hand genomen,
en jagen langs dien breeden witten band.

Zij rijden . . . en ik laat mij makkelijk rijden.
Zij sturen . . . en ons stuurt men collectief.
Ginds is de sport en hier is het gerief.
Maar, of w'alleen dan wel in groepen strijden,
er is éénzelfde doel voor alle tijden,
en voor ons allen 't zelfde perspectief,
waartoe wij ons, al reizend, voorbereiden.

De Meester

Hij kent den weg, het werk en alle seinen,
en wacht, gereed, op het vertrek-signaal.
zijn leven is een levendig verhaal
van stoom en vuur..... en treinen..... treinen..... treinen.....

Hij weet waar, in het duister, lichten schijnen,
en kent hun roode en hun groene taal,
en die der wissels met hun bruusk kabaal,
en alle seinhuiswachters langs de lijnen.

Er is voor hem geheim noch avontuur
aan d'andere zijde van het naderend uur
waarop de reis - zijn werk - wordt aangevangen.

Hij weet zijn taak en alles wat hem wacht.
Tot hij - laat huiswaartslopend door den nacht,
zijn reis aanvaardt..... terug naar zijn verlangen.

De Spoorweg en de Muse

... maar in de coupé zal de lectuur van dit
boek u eenige genoegelijke uren verschaffen.
(Uit een boek-recensie).

De dichter reist op het gevleugeld paard,
De lichte Muse gaat op breede wieken.
De lucht is blijkbaar kunst-verkeersdomein
en wat niet hoog-vliegt, blijft het mikpunt zijn
van letterkundigen in hun critieken.

Wanneer een boek als kunstwerk hen mishaagt,
doch desondanks de aandacht wist te boeien,
dan grijpt de criticus naar 't procédé
van de verwijzing naar de spoor-coupé,
waar 't werk zal pakken zonder te vermoeien.

De plek op aard, waar men het slechtste leest,
althans bereid is 't slechtste te verteren,
is blijkbaar 't rustig hoekje van den trein,
waar 't dikwijls schier onmogelijk moet zijn,
zich op een stuk lectuur te concentreeren.

Waarom . . . ? Waar vindt men zulk een zachte stoel,
zoo weinig kans op telefoon of gasten . . . ?
Waar heeft men zulk een langen, zekeren tijd,
en waar mist men met zooveel zekerheid
den invloed zijner dagelijksche lasten . . . ?

Waar is men zoo ontrukkt aan zijn milieu,
en zoo zich zelf en op zijn eigen wijze,
dan in den trein, die naar den vreemde draagt,
en niets van u of van uw aandacht vraagt,
dan dat ge u passief zult laten reizen?

Wat is de wet, die daar ons toebedeelt,
wat litterair als tweede-klas moet gelden?
Waarom mag niet de ware Muze mee,
als passagier in onze spoorcoupé
dan als met tweede-klas gelijkgestelde . . . ?

Is zij een paria op spoorgebied,
en kan, naar 't litterarische betoogen,
alleen haar lichter zuster, 't wufte kind
mee in den trein, waar zij genade vindt
in zwaar-gebrilde letterkunde-oogen . . . ?

Men deelt den trein en wie daar lezen wil
(en het waarom is m'onbekend gebleven)
de restjes toe van 't litterair festijn.
De schrijvers heben blijkbaar voor den trein
hun allerbeste boeken niet geschreven.

Revanche, spoor . . . Ga voort en schrijf uw boek,
dat door de landgenooten wordt gelezen
en uitverkocht als 't populairste werk:
uw spoorboek heeft, in 't letterkundig perk
althans record-verkoopbaarheid bewezen . . .

Nieuwe Meesters

Is dit het eind van alle avontuur.....?

Waar is de "dom", de koperen montuur,
en waar de rookkast.....? waar de pakking-ringen.....?
Zijn het alleen nog maar herinneringen.....?

Waar is de blijdschap om de flonkeringen
van al die heete, zelf-gepoetste dingen.....
de strijd met 't van-de-roosters zakkend vuur,
zoo moeizaam opgebouwd in 't morgenuur.....?

Wie kent de zorg, het zweet, de gloed, de blaren
op de machines in die oude jaren,
en 't zwoegen in die gure, heete hel.....?

Nu rijden nieuwe meesters, ambtenaren,
die smetteloos hun uniform bewaren,
op Diesel-treinen, in hun glazen cel.

Gekleurde Treinen

De zwoegende treinen zijn donker of grauw,
ze willen het oog niet behagen.
Ze zijn in hun praktische werkpak gekleed
om met hunne krachten van vuur en van zweet
de lasten en mensen te dragen.

Hun werkelijke schoonheid is kleurig noch wuft.
Ze doen niet aan mode en grillen.
Maar schoon door doelmatige kracht is de trein,
en teekent robuust in een strevende lijn
den drang van het voorwaartsche willen.

Zoo was het sinds jaren, totdat door een gril,
dien ik steeds nog niet weet te verklaren,
een trein in het bontst en behaagziekste kleed,
te pronk tusschen sobere broederen reed,
alsof die zijn minderen waren . . .

Die trein was voor luxe, voor comfort, voor vreugd,
voor de rijzende rijken der aarde.
Hij toonde ons fier door zijn uiterlijk schoon,
dat hij werkte voor hooger tarieven en loon,
voor diensten van hoogere waarde.

Zoo'n mode wekt afgunst . . . want dat is een wet,
clio opgaat voor treinen en dames . . .
En zoo kleedden ook andere treinen zich bont
en roden modieus en geriefelijk rond,
als rijdende comfort-reclames.

De zwoegende trein keek niet links en niet rechts.
Hij kende zijn ernstige plichten.
Hij wenschte geen prachtig en kakelbont kleed.
Hij wilde niet pronken en prijken . . . Hij reed . . .
om zijn daaglijksche taak te verrichten.

Hij wilde niet paars zijn, niet blauw en niet groen,
hij wilde niet chique en niet fijn zijn . . .
Het kon hem niet schelen, welk pakje hij droeg.
De schoonheid van kracht was hem ruimschoots genoeg . . .
Hij wilde alleen maar . . . een trein zijn.

Ik min deze treinen, omdat ze oprecht,
omdat ze niet ijdel, maar sterk zijn.
Die grauw-zwarte treinen zijn ernstig en waar,
ze doen niet als dametjes langs een boulevard,
maar toonen ons, dat ze aan 't werk zijn . . .

Maar wàt brengt het nieuwste gebruik in ons land?
Wat is dat voor mode en franje . . . ?
Daar rijdt thans een trein, die geen reizigers draagt,
Een trein, die ons aller belangstelling vraagt . . .
. . . en waarachtig, die trein is Oranje . . .

Die trein laadt geen reizigers in en geen vracht.
Waar moet ik hem mee vergelijken?
Hij is als een dame, die in een fabriek
tusschen arbeiders wandelt, en die zich daar chique
door bewonderaars wil doen bekijken.

Wat zegt ge nu, broeders, die vuil van het werk,
blijft ploeteren . . . ? Moet hij zich schamen?
Welneen, want al is deze trein dan ook mooi,
hij is in het ondergeschikte emplooi
van de lokgodin van de reclame.

Hij doet in zijn kakelbont pakje zijn plicht,
zoolang hij deskundig bestuurd blijft,
als hij 's nachts langs de rails van uw arbeidsweg gaat,
doet hij wellicht zijn nut, en ook stellig geen kwaad,
zolang hij maar flink uit uw buur blijft . . .

De weg is voor u, voor uw zwoegende taak.
Blijf vrij langs de railwegen donderen.
En laat dezen ijdel broeder zijn lust,
Dan mag hij zich voor de reclame gerust
op een zijspoor laten bewonderen . . .

Er zijn immers overal mensen voor werk,
en lui, die het sandwich-bord dragen.
De een draagt de leuzen. De ander doet werk.
De eene lokt aan en de ander is sterk.
De een scheidt voldoening in keur en in merk
en de ander in kolen behagen . . .

Weg en Werken

Wie denkt er soezend in den trein,
en vol van kinderlijk vertrouwen,
aan hen die weg en werken schouwen,
en dagen, nachten bezig zijn?

We eten, en we converseeren,
en zetten 't raampje op een kier,
en kijken..... en we surveilleeren
het baanvak langs op die manier.

't Is de manier van constateeren.
dat alles loopt zooals het moet.
Het resultaat van 't surveilleeren.
zooals dat Weg en Werken doet.

De weg aan ons.....! Aan hen het werken.
Voor ons alleen het resultaat
van 't rusteloos zwoegen van de sterken,
waarvan we alleen maar dit bemerken,
dat..... alles naar den regel gaat.

Portretlijsten

Als gij 't portret van de beroemde gasten,
zooals dat in de kranten staat, beschouwt,
dan zal een telkens keerend beeld u stellig treffen,
dat u, als gij 't niet wist, zal doen beseffen,
dat nòg de spoor zijn grooten rol behoudt . . .

Of het een filmster is of wel een staatsman,
de houder van een titel in de sport,
een componist, een musicus of leider,
een voetbalheld of paard- of motorrijder,
of houder van een wereld-zwem-record . . .

't Is op 't station, waar hem het volk verwelkomt,
of afscheid neemt, als hij het land uitreist,
dat men hem ziet . . . net als een soort reclame . . .
maar zooals 't hoort . . . omvat door D-trein ramen.
Het heldenbeeld . . . steeds in dezelfde lijst . . .

't Is in die lijst, dat wij den held begroeten,
en voorspoed wenschen op zijn verren tocht.
Hoe ver die tocht ook is, hoe avontuurlijk,
d'omlijsting is een spoorwegraam . . . Natuurlijk,
alom aanvaard en allerminst gezocht.

We kennen ze, die lachende gelaten,
die hand geheven voor een laatsten groet . . .
Als wij soms een beroemden man ontdekken,
dan hebben w' in de krant al eens zijn trekken,
omlijst door 't venster van een trein, ontmoet . . .

De vensters van de snelle wereldtreinen
zijn de omlijsting van een haastig beeld,
waardoor men gansch de wereld kan zien vluchten:
de bergen, steden en de vrije luchten,
waarvan de variatie nooit verveelt . . .

En voor wie bij 't vertrekken achterblijven,
is het de lijst van 't allerlaatst portret,
van hen, die wij weer eens terug-verwachten,
zooals het zich in weemoed van gedachte
bij 't afscheid in den geest heeft vastgezet . . .

Op de Machine

O zeker..... We weten wel, dat in den trein
ook de duttende, lezende reizigers zijn,
en de mensen, die lachen en praten.....
En in een hoekje een paartje, dat vrijt.....
Maar wie denkt daaraan.....? We hebben geen tijd,
want we houden de baan ,in de gaten.....!

Misschien heeft iemand een heerlijke droom.
Maar we waken en houden vuur en stoom,
en we zien wat de seinen ons wijzen.
Open die haarddeur..... we scheppen..... en dicht.....!
We zijn een moment verblind door het licht.
Ja..... daar-àchter zijn mensen. Die reizen.....!

We houden de klok voortdurend in 't oog.....
De druk moet omhoog..... méér vuur..... omhoog.....!
Want er zijn twee minuten verloren.....
Wat zegt u.....? Dat achter ons, in den trein,
die duttende, pratende reizigers zijn.....?
Wat gaat ons dat aan.....? De druk is te klein.....
en we stoken..... en staren naar voren.

Nuances

De Maatschappij is sinds onheugelijke tijden
naar rang en stand en geld in klassen afgescheiden.
Men had Noblesse de Robe en de Noblesse d'Epée
in dagen toen men 't protocol als 't hoogste stelde.
En de arme derde stand der kleine luyden telde
toen in de oogen van de anderen niet mee.

Naarmate 't menschdom later meer en meer verlicht was,
en 't lager volk uit zijn misère opgericht was,
werd veel omvergegooid van uiterlijken schijn.
De groepen bleken zich steeds nauwer aan te passen.
Maar desondanks, bestaat het stelsel van de klassen
nog duidelijk, onverzwakt in 't lichaam van den trein.

Daar kan men zich naar smaak en economisch kunnen
een harden of een zacht-bekleeden zitbank gunnen,
en 't is alleen de beurs, die hier beslist, in 't pleit
van 't geen in politiek met 't groote woord genoemd is,
dat nu reeds jaren lang aan 't Binnenhof beroemd is,
en dat het vraagstuk kenschetst met den "klassenstrijd".

De spoorweg kent geen strijd. De eenige idee is
dat hier gelegenheid voor ieders port'monnaie is,
tot het verkrijgen van hetgeen zijn hart begeert.
En niet naar rang en stand, en niet naar ijdel streven,
doch slechts naar 't geen men voor zijn reisje uit wil geven,
is 't reizende publiek hier ge-differentieerd.

Eens kwam de conducteur de kaartjes controleeren
met naar de mate van de klassen andere eer'en . . .
En in de eerste klas betikte hij zijn pet
en vroeg bescheidenlijk en bang om u te storen,
het plaatsbewijs te zien van U, zoo hoog en wel geboren,
en reikte met een buiging u 't geknipt biljet.

De tweede klasse trad hij in met luider schreden,
en deelde u beleefd, doch weer wat strenger mede,
dat dit het oogenblik voor de contrôle was.
Hij gaf het u terug met een beleefd bedankje,
waarin toch altijd nog een zeer respectvol klankje,
en schreed dan zelfbewust en streng ter derde klas.

Daar maakte hij met al zijn vragen korte metten.
Meest zeide hij alleen: Meneeren . . . uw biljetten!
En ging dan heen met een gelaat vol streng betoon van plicht.
Zoo had hij in den trein, in alle combinaties
en met een juist begrip van klassevariatiës,
de opgedragen taak van klassenstrijd verricht.

Hoe anders is het thans. Zij die in treinen reizen
zien niet meer in de klas de duidelijke bewijzen
van hoe de maatschappij in klassen telkens daalt.
De conducteur begrijpt, dat wat er in zijn trein is,
gelijk het is verdeeld, slechts uiterlijke schijn is,
daar ieder wat hij wenscht, of schijnen wil . . . betaalt . . .

Seinhuiswachters

Ze zitten hoog, waar 't uitzicht ver en vrij is,
en ze bestieren wissels, seinen, lichten.
Een soort heelal, waarin ze 't werk verrichten
dat hun is toevertrouwd..... waar niemand bij is.

Ze kennen in hun eenzaamheid de plichten,
en spreken met onzichtb're kameraden,
en zenden en ontvangen, langs de draden,
voor reizigers onhoorbare berichten.

Dan ziet men hooge, stalen armen wenken.
Ze doen het stelsel van de seinen denken.
Hun armen strekken ver over terreinen.

Gehoorzaam aan hun wenken gaan de treinen,
en, in den nacht, staat, zichtbaar reeds van verre,
hun groen-rood woord....., als een heelal vol sterren.

De Trein als Levensredder

Als in ons waterland de winter is gekomen
dan wordt de auto-weg een hachelijk terrein.
Want op de landen drijven 's avonds dikke dampen
die, ondoorzichtbaar en voor autorijders ware rampen,
want een belemmering van 't vrije uitzicht zijn.

De damp weerkaatst den schijn van onze felle lampen.
En om ons heen is niets dan waas en vreemde schijn.
We merken dikwijls pas wanneer het reeds te laat is
dat d'auto in 't kanaal en niet meer op de straat is . . .
tenminste als we nog in staat tot constateeren zijn.

Verraderlijk bedekt het witte waas de landen.
Het is de valstrik van den anti-auto-geest
die voor zooveel, die de avond-damp trotseerden,
en zoekend naar den weg noodlottig manoeuvreerden,
bij 't einde van hun weg het lijk-kleed is geweest.

In 't najaar heb ik vaak de auto thuisgelaten
al stond dien dag de zon ook stralend aan de lucht . . .
Want wie langs dijken rijdt en Hollands vele water
raakt, als het scheemren gaat en duister worden, later
voor de gevaren van het najaarswaas beducht.

Dan staar ik uit den trein die langs zijn stalen banen
ook door de mist zijn weg en 't veilig einddoel vindt.
En kijk de landen in waar nevelen zich verdichten
en tegen 't avonduur den sfeer van onheil stichten
waarin men tastend gaat, verdwalend en verblind.

Dan zegen ik mijn trein, mijn al te vaak miskende,
die 'k op den zomerdag maar al te vaak vermeed,
wanneer ik vrij, alleen en op mijn eigen uren
mijn gangen naar den lust en grillen kon besturen
en zonder het program van 't strenge spoorboek reed . . .

Dan voel ik hem miskend die mij nu snel en veilig
naar huis voert onafhankelijk van damp en mist.
Hoewel ik wel eens treinen miste in mijn leven
heeft 't zelden zoo gemist dat treinen het begeven.
want waarschuwt niet het knalsignaal den machinist ?

Wanneer 'k u, goede trein, in 't mooi seizoen verguisde,
vindt gij mij 's winters als uw trouwen dienaar weer.
Want alle menschen zijn nu eenmaal egoïsten
en dank zij het gevaar van nevelen en misten
herstellen zij den trein in 't najaar weer in eer.

Restauratie

Waar ook de mensch zich heen begeeft,
te land of over zee,
en wàt hij ook verlaten heeft,
hij neemt zijn schaduw mee.
En hoe hij reist en vlucht..... hij torst
zijn last van honger en van dorst.

Hij zoekt verandering in schijn,
een anderen achtergrond,
en tracht daarginds verlost te zijn
van alles wat hem bond.
Dan kwelt hem honger. En hij heeft
verlangens....., kwalen..... dus: hij leeft.....!

De trein draagt voor den mensch, die vlucht
op "plan" of op "idee",
en om zijn lichaams-lasten zucht,
de troost van 't voedsel mee.
Ze kent de verantwoordelijkheid
voor wie aan aardsche kwalen lijdt.

Zooals de moede karavaan
van bron tot drinkplaats gaat,
zoo ziet men ook de bronnen staan
zoodra de sneltrein staat.
De roepstem klinkt..... 't bekend soulaas
van: koffie....., bier..... en broodjes-kaas.....!

De Ballade van Van Gend & Loos

Een verhaal van menschen-min en bittere ontgoocheling

De Schepper gaf den Mensch beperkte lichaamskrachten,
doch daarenboven ook de macht van de gedachte,
die hem tot meester maakt van 't redelooze beest.
Wat hem aan kracht ontbreekt, dat compenseert de geest.
En, blijft hij achter bij de krachtigsten der dieren
in 't sleepen van een last door middel van zijn spieren,
zijn helder overleg verschaft hem het bestuur
en d'exploitatie van de krachten der natuur.

Ziehier wat indertijd Van Gend heeft overwogen.
De scherpte van zijn blik, de kracht van zijn betoogen
verwekten sympathie en dadendrang bij Loos . . .
Was, inderdaad, de mensch niet zwak en hulpeloos
als hij een zware last van oord tot oord moest sleepen . . . ?
Zij zetten zich tesaam tot studie van de knepen
van het transportbedrijf, en na een korte poos
ontstond, tot vreugd des volks, het huis Van Gend en Loos . . .

Thans was een schoone tijd voor 't menschedom aangebroken.
Een toorts des troostes was aan 't duister pad ontstoken.
Het edel ros, in dienst der menschheid opgevoed,
trok zware wagens voort, hoog opgetast met goed,
dat in gepasten tijd en tegen luttele gelden
Van Gend en Loos aan het gewenscht adres bestelden.
En bij 't versnellen van de jacht van het bestaan
past allengs het bedrijf zich ook met auto's aan . . .

Maar ook de overheid, beducht voor onze nooden,
had langs den ijzeren weg gelegenheid geboden
tot goederentransport, en stuurde het hierop aan,
dat zulks geriefelijk van huis tot huis zou gaan.
En ter bereiking van dit zeer menschlievend streven
heeft toen de Spoor Van Gend en Loos de hand gegeven,
en in 't gareel gebracht van haar bedrijf, zoodat,
de combinatie thans 't beoogde doel omvat.

Zelfs was gebleken, dat de kracht der combinatie
het transporteerend deel van Holland's fiere natie
aanzienlijk voordeel bood. Er was reeds lang geklaagd
om 't hoog transport-tarief. Welnu . . . het werd verlaagd.
En voor vier-viifden van Van Gend en Loos' tarieven
wist men den burger in zijn nooden te gerieven.
Per wagen langs den weg en langs het ijzeren pad . . .
Men zou zoo zeggen, dat geen mensch te klagen had . . .

In de geschiedenis zijn duizenden verhalen
van de ondankbaarheid die weldoen laat betalen
met woede, wrok en haat en bittere ergernis . . .
Zoo is ook het verloop van dees' geschiedenis . . .
De combinatie, voortgesproten uit urgentie,
werd doelwit van de wrok van hare concurrentie,
die haar vergastte op een schrikkelijk onthaal
in woord en in geschrift in 's lands vergaderzaal.

De ondernemers, die dezelfde exploitatie
beoogen als de spoor en hare combinatie,
betwistten haar het recht van 't lagere tarief.
Hoewel dit billijk bleek was hun de winst te lief.
Zij wilden liever het 'ransportbedrijf vertrouwen.
Het volk zou in die dictatuur van zelf berusten.
Hun stemmen drongen door in Holland's parlement
en stelden het belang als doorslaand argument . . .

Nog houdt dit schrikkelijk pleit van dwang en vrijheid aan . . .
Expediteurs, bedreigd, geschokt in hun bestaan . . .
(Dat zeggen ze althans, maar 't blijft bij een beweren,
want ook Van Gend en Loos blijkt steeds nog te rendeeren
ondanks 't verminderen van zijn transportbedrijf)
. . . ontketenen speech op speech en schrijven brief op brief . . .
Dat men hun klachten naar de vaste maatstaf keure:
't Transport is voor 't publiek . . . Niet voor d'expediteuren . . . !

De «Nederland Express»

Nu tril' in mijn snaren het rhytme der raderen
langs honderden mijlen van staalweg gestrekt,
tot waar ze de Zuidelijke havenstad naderen
vanwaar men per boot naar het Oosten vertrekt.
Het is het gezang van het het Hollandsche Willen
dat davert van hier tot aan Genua's strand
en dwars door Europa den staalweg doet trillen
van Hollandschen drang naar het Oostersche land.

Van 't Noorden naar 't Zuiden draagt fier aan zijn zijden
de trein op zijn schilden de Hollandsche naam;
de "Nederland" draagt nu door varen en rijden
ter zee èn te land onze Hollandsche faam.
langs den Rijn, door de bergen, dreunt Holland ter eere
de zang van de wielen door dag en door nacht.....
Want Hannibal deed in krijgslustig begeeren
heeft Holland in dienst van den Vrede volbracht.

Het Hollandsch station ziet de Indische menschen
met pakjes en doozen en baboe en kind.....
Wat kussen en groeten en tranen en wenschen.....
Dan fluit de machine, en 't reizen begint.....
De "Nederland" strekt hare zorgvolle handen
reeds hier naar bagage en reizigers uit,
en voert ze gezwind door een serie van landen
tot ginds waar de zeeweg het landtraject stuit.

Wij reisden met scheepvaart- en spoorwegmagnaten,
wier collaboratie dien landweg ontsloot,
in de eerste dier treinen, en sliepen en aten
als "Nederland"-gasten van hier naar de boot.....
Een honderdtal reizigers, baboes en kinderen
vervoerde de trein naar de wachtende "Hooft".
En er werd om den duur van de reis te verminderen
door alle beambten gedraafd en gesloofd.

Een etmaal van slapen en drinken en eten.....
Men werd door geen nare douanen gestoord.....
Kortom..... àl het leed van een reis was vergeten,
en men waande zich reeds op de zee en aan boord.....
De Duitschers en Zwitsers en de Italianen
bevorderden kranig de Hollandsche “trek”.....
Des morgens het Hollandsch station en de tranen.....
Den volgenden morgen reeds lachend aan dek.....

De “Nederland” heeft aan de spoorweg-directie
- dit heeft ons de reis naar het Zuiden geleerd -
een kranige, niet te versmaden connectie,
waardoor, naast de zee, ze het land ook beheerscht.....
Klink op uit mijn snaren, o lied van de raderen,
dat dreunt door Europa door dag en door nacht.....
en zingt ons hoe Indië en 't land onzer vaderen
reeds weder wat dichter bijeen zijn gebracht.....

De wekelijksche Boottreinen

Van alle treinen die uit Holland rijden
is er geen een die meer ontroering wekt
dan die naar 't Zuiden, die op vaste tijden
van Holland naar de hlauwe kust vertrekt.
Die toont ons elke week dezelfde dingen:
bedroefde menschen die nog samen staan
juist op de grens van de herinneringen
en van het samen door het leven gaan.

Het is het eerst traject van verre tochten
tot aan de andere zijde van de aard'.
Zij die bij 't afscheid met hun tranen vochten
als 't roode achterlicht wordt nagestaard,
zij die voor 't laatst een vriend de handen drukten
en wuifden tot aan 't eind van het perron,
zij weten wat die trein ons vaak ontrukte
bij het vertrek uit mist naar warme zon.

Als, eens per week, de boottrein af zal rijden,
dan hangt in het station een zekere sfeer.
Er is een groot gedrang van uitgeleide
en heel het kruierscorps is in de weer.
Men hokt in kringen en in groepen samen
en het bijzondere dat men alom ziet
zijn menschen die zich heelemaal niet schamen
voor tranen van ontroering' en verdriet.

En, toonen hun ontroering ook niet allen,
en klinken er ook kreten opgewekt,
men hoort daarin iets scherp van weemoed schallen
om wat straks, onherroepelijk, vertrekt.
Men draalt tot aan de laatste oogenblikken
met 't allerlaatste woord van "hou je goed"
en schijnt nog van het laatst bevel te schrikken
dat men in de coupé's verdwijnen moet.

Dan schuift men alle vensters haastig open,
en hier en daar hoort men een man met tact
nog spottend, luid, een goede grap verkoopen
opdat de moed niet in de schoenen zakt.
't Is of de klok nog even ons moet sarren.....
't Moment van scheiden blijft nog even uit,
maar aller trekken ziet men strak verstarren
als plotseling men de portieren sluit.....

De trein beweegt..... een nauw bespeurbaar glijden,
maar allengs sneller blijkt hij weg te gaan,
en langs 't perron heft heel het uitgeleide
een koor van allerlaatste groeten aan.....
Men voelt een nevel voor de oogen komen
en 't beeld van den vertrekkende vervaagt.
Of is 't de stoom die nu in breede stroomen
uit zwoegende machines wordt gejaagd.....?

In allen op 't perron is één gedachte:
Dit was 't vaarwel, voor langen..... langen tijd.....
En automatisch blijft men nog staan wachten
als tastend naar de band die reeds verglijdt.....
Het roode achterlicht blijft even wenken,
en hij die achterblijft, blijft starend staan
om aan den langen scheidingstijd te denken
die met dit oogenblik is ingegaan.....

De afstand die ons jarenlang zal scheiden
groeit nu, door lange weken, allengs aan.
De trein is met de scheidenden nu tijden
van onvervuld verlangen ingegaan.
Zoo gaan ze elke week, de droeve treinen.
En nuchter maakt de krant er van gewag.....
Men ziet de menschen van 't perron verdwijnen,
terug in alle zorgen van den dag.....

Treingesprekken

Wat is het toch, dat mensen in een ruimte,
die voortbeweegt met snelheid van den wind,
verlost uit peinzendheid en isolatie
en hen integendeel in conversatie
al reizende per spoor tezamenbindt . . . ?

We gaan elkaar voorbij in drukke straten
en niemand kijkt den ander aan of na,
we zitten naast elkaar in bioscopen
en staan in winkels naast elkaar te koopen
en zeggen tot elkaar geen boe of ba . . .

Maar in den trein vergaan slechts luttel uren,
voordat men met zijn medemenschen praat.
Wat is die drang om zich opeens te uiten,
in de coupé, terwijl de wereld buiten
in flitsen langs het spoorwegvenster gaat . . . ?

Is 't altruïsme tot zijn medemenschen,
dat bij het reizen tot de lippen rijst . . . ?
En die zich uit in klets en wissewassen,
en tot vertrouwelijkheid? In derde klassen
verhaalt men zelfs getrouw waarheen men reist . . .

Ik weet het niet, doch heb het vaak ervaren.
Ik vlij mijzelf geen kletsmajoor te zijn,
Maar slechts door 't feit in een coupé te stappen,
bekruipt mij lust met anderen aan te pappen,
de lust tot conversatie in den trein . . .

Misschien voelt men de medemensch zich nader
door 't tijdelijk collectieve reis-gevoel
van lieden, door bestemmingen gescheiden,
die desondanks in combinatie rijden
in ééne richting, naar eenzelfde doel.

We zoeken allemaal een weg door 't leven,
en ieder heeft zijn eigen stijl van gaan,
Maar toch al reizend, starend door de ruiten,
zien wij dezelfde perspectieven buiten
in één kort, gemeenschappelijk reis-bestaan.

Vandaar dat in den trein de menschen praten.
Een ieder heeft zichzelf het meeste lief,
en met zichzelf de nauwe kring der zijnen . . .
Maar in collectieve macht der treinen
is 'n stukje der gedachte collectief.

“We varen allen in hetzelfde schuitje”,
heet in den volksmond 't collectieve Zijn . . .
Zoo zou, om het eens anders uit te duiden
't moderne spreekwoord desnoods kunnen luiden
“We rijden allen in denzelfden trein . . .”

Het Bed der Toekomst

1

Eens sliep ik in een kinderbed
en droomde zoete dromen.
Toen werd op zekeren dag ontdekt,
dat, als ik me had uitgestrekt,
mijn groei bleek toegenomen.

2

Men gaf mij toen een ander bed . . .
En, als ik niet vermoeid was,
of last van slapeloosheid had,
ontdekte ik al spoedig, dat
ik daar weer uitgegroeid was . . .

3

Mijn kinderbed, mijn jongensbed,
en 't bed der prille jaren,
'k Verliet ze alle één voor één.
Men droeg ze naar den zolder heen
als ze mij knellend waren . . .

4

We leven in hetzelfde land
van vele voorgeslachten.
't Verkeer, waar niets den groei van stuit,
groeit er met rassche schreden uit,
en sneller dan we dachten . . .

5

Thans spreiden wij in 't oude land,
met allerhande zorgen,
voor het verkeer, dat sneller snelt,
en uit de oude bedding welt,
het passend bed voor morgen.

6

Maar weet: het is een lits-jumeaux
voor treinen en voor bussen . . .
En geen van beiden is bereid
zich onder dwang tot dienstbaarheid
in slaap te laten sussen . . .

7

Het vraagstuk is een twijfelaar.
De vraag: wie zal het winnen . . . ?
Doch voor het bed-gevecht ontstaat,
is ieder, zonder eigenbaat,
in staat zich te bezinnen . . .

8

Het Hollandsch landschap is het bed . . .
Het heeft zijn vorm gekregen . . .
Men werkt met schop en met houweel
voor spoor en bus, en ieders deel
aan bruggen en aan wegen . . .

9

Het groote werk op onzen grond,
dat thans is aangevangen,
biedt voor de auto's ruime baan
en sporen, die daaronder gaan,
dus steun aan twee belangen . . .

10

De les is thans een bed-sermoen . . .
Om eensgezind te leven
(dit geldt voor man, vrouw, bus en trein)
is 't zaak om naar den aard te zijn
van nemen èn van geven . . .

De Stad en het Land

Forensen juicht . . . de afstand is gebroken,
die stad en land zoo lang gescheiden heeft.
Eens gaapte een kloof van duizenden bezwaren,
om buiten wat gezondheid op te garen,
wanneer men in de stad zijn werkring heeft.

Het droombeeld van een buitenhuisje lokte,
maar wat moest er gejakkerd en gerend,
om nog wat frissche buitenlucht te happen,
en Maandags tijdig in den trein te stappen,
als katterig slot van 't zomersche week-end.

Het land leek uren van de stad verwijderd.
Wie vrouw en kinderen naar buiten zond
en zich in 't week-end bij hen wilde voegen,
vond schaduwzijden aan dit vaag genoegen
in 'n reis per spoor, die hij maar matig vond . . .

Het heerlijk Sticht en Gelders schoone dreven,
wat lagen die een einden van de stad . . .
Wanneer uw vrouw en kinderen u verlieten,
dan zoudt ge stellig zelf zijn mee-genieten,
wanneer ge maar een spoedverbinding hadt.

Nu is 't geschied. Een vloed van snelle treinen
maakt thans een eind aan scheiding en aan leed.
Hij, die het land des zomers wil bewonen,
kan zich als abonné forens betoonen
door 't wonderding, dat Diesel-treinen heet.

En als de zomer Nederland komt koesteren
en 't wijde land de stedelingen lokt,
vervalt 't bezwaar van buitenhuizen huren,
want zonder oponthoud of avonturen
wordt 't vadersheir door treinen opgeslokt.

In ongekenden korten tijd gaan allen
van 't steedsche werk naar 't groene zomerland,
zoo heeft de Dieseltrein voor het gezin de waarde
van 't grootst geluk des echtgenoots op aarde:
de zomer in verheugd gezins-verband . . .

Treinen en de Mensch

Treinen daveren door de wereld,
dag en nacht, en elk moment.
Dat die treinen altijd rijden
op de vastgestelde tijden,
is natuurlijk ook bekend.

Menschen grijpen naar hun spoorboek,
zonder twijfel aan het feit,
dat de trein er inderdaad is,
en geen oog en blik te laat is,
als hij strakjes binnenrijdt.

lofgetuit noch huldezangen
worden aan den trein gewijd.
Hebt ge ooit een krant gelezen,
waar de lezer werd gewezen
op die punctualiteit . . . ?

Maar . . . wanneer er eens sporadisch
soms wat abnormaals geschiedt . . .
Als een trein gederailleerd is,
of een wisselstand verkeerd is
. . . Dan verzwijgt de krant het niet!

Waar ter wereld het gebeurd is,
in welk werelddeel of land,
bij de Koerden of Kalmukken,
het verslag van ongelukken
brengt ons nauwgezet de krant.

Foto's en verzwaarde letters
worden aan het feit gewijd . . .
Maar geen enkel dagblad sticht je
met zoo'n vriendelijk berichtje
van "de trein was weer op tijd . . ."

Ach, zoo gaat het in het leven.
Als het goed gaat . . . is 't normaal.
Doordat het publiek verwend is . . .
Maar als er een incident is,
krijgt men het compleet verhaal.

Duizenden gaan door de straten.
Niemand, die er wat voor geeft,
dat ze veilig 't doel bereiken . . .
Maar ze blijven allen kijken
bij een tram, die schade heeft.

Ieder mensch is ontevreden,
omdat hij op elk gebied
het perfecte functioneeren
afgeleerd heeft te waardeeren,
maar terstond de fouten ziet.

Laat ons elken avond zeggen
als een mooi, opwekkend feit:
Ik ben met den dag tevreden.
Elke trein heeft goed gereden.
Dank zij duizend kleinigheden,
die de dienst er aan besteedde,
kwam geen enkele over tijd . . .

Trein en Film

'k Herinner mij, alsof het gisteren geschied was,
hoe 'k in mijn prille jeugd voor 't eerste kennis nam
van d'allereerste bioscoop-prestatie.
't Was in de Kalverstraat te Amsterdam,
en 't wonder wekte levendig sensatie.

Men zag in de gebrekkige techniek dier dagen
een trein die stopte bij een spoorstation,
en reizigers die stroomden allerwegen.
'k Weet hoe 'k mijn oog niet gelooven kon
toen ik de beelden werkelijk zag bewegen.....

Wat is er sinds die eerste openbaring
al niet gebeurd op film- en spoorgebied.
De stoutste droomen maakten ze tot waarheid.
Maar toch verlieten zij elkander niet
in hunne diensten aan de openbaarheid.

Want in de film bleef sinds die eerste dagen
de spoorweg een aantrekkelijk motief.
En sinds het eerste schuchtere filmpje is me
de spoorwegfilm nog altijd even lief
als dubbele triomf van 't mechanisme.

Hoe leef ik mee als het volmaakte filmbeeld
de romantiek van 't heldendom ontvouwt,
van wie door nacht en mist den trein besturen,
aan wie 't publiek zich rustig toebetrouwt
door nauwelijks geweten avonturen.

De film bracht ons de spoorwegmannen nader.
We leven in het beeld de dingen mee
die wij als reizigers te gauw vergeten
wanneer we dommelen in de coupé
of in de Speisewagen rustig eten.....

Hij die in treinen nimmer kon bedenken
wat er bij de machine wel geschiedt,
en wie daar strak voor ons vooruit blijft staren,
voelt pas als hij de bioscoopfilm ziet
diens verantwoordelijkheid en de gevaren.....

En dan nòg, rustig in fauteuils gedoken
terwijl het beeld langs onze oog en glijdt,
beleven wij, schoon bevend van sensatie,
maar desondanks in kalme veiligheid,
bewonderend des spoorwegmans prestatie.

We zien de treinen donderen en razen
en voelen heel dat spannend leven mee.
We slingeren bevend tusschen hoop en vreeze,
maar krijgen daarbij slechts een flauw idee,
door dezen schijn, van 't werkelijke wezen.

De film, die door den spoorweg ingeleid werd
ontleend sindsdien haar populariteit
voor een aanzienlijk deel aan 't openbaren
van spoorwegleven, verantwoordelijkheid
en spoorwegmoed bij dreigende gevaren.

Bij 't dreunen, ratelen, daveren der wielen
op 't witte doek en bij de rauwe kreet
van treinen door de rook der bioscopen,
voelt menig rustig reiziger zich 't zweet
van de emotie langs de slapen lopen.

Hij voelt zich dan romantisch opgenomen
en meegesleept en tot in 't hart vervuld
van dingen, die hij zich niet voor kon stellen.
Want wat het levend filmbeeld hem onthult
kan hem geen taal nauwkeuriger vertellen.

Twee Levensbehoeften

Twee dingen zijn er in de wereld,
waaraan de mensch zoo lang hij leeft,
en om nog verder voort te leven,
noodzakelijk behoefte heeft.

Dat is dat hij zich krachtig spijzigt,
opdat geen ongevulde maag
hem bij 't voltrekken van zijn plichten
qua handicap onnoodig plaagt.

En voorts de slaap, waarin hij alle kwalen
van zijn bestaan niet goed beseft,
en die zijn kracht tot verder daden
tot het noodzakelijk peil verheft.

Ziedaar wat ons de spoor moet schaffen.
Opdat na 't rijden in den trein
we in 't bezit van volle krachten
aan 't doel van ons begeeren zijn.

Men moet de uren exploiteeren,
want 't menschelijk leven is zoo kort.
Men moet zijn kracht accumuleeren,
zoolang als men gedragen wordt.

Ons land kent niet de lange reizen,
waarop men door een dag en nacht
in slaapcoupé's of aan de spijzen
op het begeerde einddoel wacht . . .

We doen het meestal met een broodje,
en 'n beker koffie uit de hand,
of met een half en haastig tukje
achter de bladen van de krant.

Er zijn slechts enkele trajecten,
waarop men als een rustig man
en zonder overhaastig slokken,
een heel menu verteeren kan.

En nauwelijks zijn er de einden,
waarop men, door den trein gesust,
een noembaar aantal stille uren
in Morpheus milde' armen rust . . .

We doen het allemaal naar rato,
de nachtrust en het rijdend maal . . .
Net als de kaart van Holland's bodem:
zoo'n beetje op bescheiden schaal.

Maar toch is 't bloote feit belangrijk,
dat men zich in den trein versterkt.
Al is de maaltijd niet omvangrijk,
al is de slaaptijd ook beperkt.

En daarom zou ik willen vragen:
werp mij geen booze blikken toe,
wanneer ik in den spoorwegwagen,
zoodra ik kan een dutje doe . . .

En wil het mij niet euvel duiden,
als 'k in uw bijzijn mij vergeet,
en zoo maar uit 't papieren zakje
mijn sobere kadetje eet . . .

Ik zou dat geen van beiden wagen
in uw salon of uw kantoor.
Maar gun mij slaap en gun mij voedsel,
Want ik kàn niet zònder in de spoor . . .

Het «Vervoerbewijs»

Hij, die des Konings rok als reservist mag dragen,
krijgt een papieren strook, om in den spoorwegwagen
te reizen naar het doel, dat hem gewezen is.

't Is een papieren strook, waarop te lezen is,
hoe en in welk verband hij weerbaar is gesteld,
terwijl de datum en de klasse zijn vermeld.

Er zijn er onder ons, en dat zijn de vergrijsden,
die, gemobiliseerd, geregeld daarmee reisden,
en in de jaren van den wereldoorlog was
zulk een papieren strook een kaartje èn een pas.

Wat schijnt die oude tijd ons allen lang geleden,
wat werd er toen niet op die strooken rondgereden.

Het gansche land scheen in dien lang geleden tijd
wel een papierfabriek, aan 't reisvervoer gewijd.

Nog reis ik nu en dan op die papieren strooken.

En in den zachten hoek van mijn coupé gedoken,
streel ik 't vervoerbewijs, een dood papieren ding,
met zachte piëteit, als een herinnering . . .

Men dient te weten hoe men 't richtig moet gebruiken.

't Vervoerbewijs bestaat uit drie papieren luiken,
die aldus worden afgescheurd en doorgezonden,
dat 't administratieve einddoel wordt gevonden,

Een einddoel dat getrouw de kosten en de baat,
Defensie's kas belast tot vreugd van Waterstaat,

Al tast de leek wellicht in raadselen en nevelen
bij 't aanzien van dien vorm van kosten-overhevelen,

er is een nuttig doel, daar 't Waterstaat bewijst,
hoeveel Defensie langs de spoorweg banen reist.

O waardig formulier. Wordt ge mij toegeschoven,

dan keert herinnering van kost'lijke verloven,
van vier en twintig uur van vrijheid in een tijd

aan de verdediging van 't vaderland gewijd . . .

Als we zoo nu en dan als mannen der reserve
voor dienst nog weer eens een vervoerbewijs verwerven,
dan keert op tooverslag met deze paperas
herinnering terug van hoe het eenmaal was . . .

Het Spoorwegwereldje

Weet ge nog, hoe ge eens, als kind
het spoorweg-wezen hebt bemind . . . ?
Hoe op het vloerzeil of het kleed
de trein langs zijn trajecten reed . . . ?
Wat hadt ge in dien tijd verstand
van stopsignaal en wisselstand
en van het leggen van de baan,
en hoe de seinarm op moest staan.
Het was een wereld in het klein,
die tooverwereld met uw trein,
een wereldje van rail en wiel.
En welk een ramspoed als hij viel . . .
Tot ge de oorzaak vinden mocht
bij losse lasschen in de bocht . . .

De wereld werd uw werkterrein.
Bij vele dingen werd de trein
een ding, dat u voldoening schenkt,
ook zonder dat ge er bij denkt.
Als hij u voortdraagt door het land
dan leest ge uw dossier en krant,
waarbij ge geen gedachten wijdt
aan zorgen uit uw kindertijd.
Wat deert het hoe de seinen staan . . . ?
Ge reist . . . het wordt voor u gedaan,
en 't gaat naar uw vertrouwen goed
nu het een ander voor u doet.
Wat eens uw zorg was en uw deel,
Doet thans het spoorwegpersoneel . . .

Zoo deelt de menschheid met den tijd,
èn zorg èn verantwoordelijkheid.
Ge zit in uw compartiment,
daar ge de cliëntèle bent.
Maar keert eens tot uw huis de vreugd
van kinderen en speelsche jeugd,
dan keert de kwestie van 't vervoer
en weder hurkt ge op den vloer
en ge bestuurt met vaste hand
de seinen en den wisselstand,
en spreekt weer in de spoorwegtaal,
gevangen in het ideaal,
dat slechts de kinderjaren duurt:
dat gij een wereldje bestuurt . . .

Mijn oude Ideaal

Toen ik een kleine jongen was, heeft men mij vaak gezegd:
Blijf bij de eersten van je klas . . . ! Dan kom je goed terecht!
Ik leerde rekenen en taal en meldde mij nooit ziek
en 'k sloeg ze bijna allemaal met slojd en gymnastiek.
Kortom, ik was een leerling die nooit spiekte, loog of lachte!
en ieder scheen op school en thuis veel van mij te verwachten.
Ik voste later op latijn en goneometrie
en leerde de historie uit mijn hoofd (tot Willem III)

En in dien tijd, dat 'k heb gezwoegd en sputterde noch morde,
vroeg soms een oom mij vergenoegd wat 'k later wilde worden.
Betrekkingen toch waren voor een studiekop als mij,
naar ieder meende, opgeschept. Ik kwam wel ergens bij.
Mijn antwoord luidde in 't begin (en 'k zei het zonder kleur
want het was mijn ambitie in die dagen): “Conducteur.....!”
Maar toen ik in de jaren kwam van de collegezaal,
vergat ik mijn verlangen en verried mijn ideaal.....

Ik haakte reeds naar macht en geld, naar eer en naar positie,
naar aanzien in de politiek, naar invloed, eruditie.....
en schoon geen oom er meer om vroeg, zag ik mij in den droom
als kamerlid, minister, directeur en econoom.....
Meewarig dacht ik aan het kind, onwetend nog, want klein
en blind in deze maatschappij, dat..... conducteur wou zijn.
En stevig was het fundament, waarop 'k mijn toekomst bouwde,
want ik studeerde prachtig af..... Nou, als 't u blijft: Cum laude.....

..... Weer gingen twaalf jaar voorbij..... Waar is de tijd gebleven?
Wat heb ik al dien tijd gedaan.....? Geredeneerd..... geschreven.....
Ik heb mij in het gansche land vertoond en druk geweerd.
Ik was als vlijtig reiziger ter spoor geabonneerd.
Mijn advertenties las men in elk veel-gelezen blad.
Geen man van invloed, die mij niet te spreken heeft gehad.....
..... Ik heb..... geworsteld om een baan..... Neen..... 'k stel U niet teleur!
Ik vond er een..... Mijn ideaal! 'k Werd spoorweg-conducteur!

Mechanisch Speelgoed

Wat toch het jeugdig kind de eeuwen door bezielt heeft,
dat het zijn speelgoed altijd consequent vernield heeft . . . ?
Of het nu poppen zijn, spoortreintjes of soldaatjes,
pakhuizen, gramofoons of plakalbums met plaatjes,
't ging allemaal kapot. Geen mensch, die speelgoed erft,
daar 't levende geslacht het bij zijn jeugd bederft.
Vernielzucht bij de jeugd blijkt alom praktisch manisch;
dit blijkt het duidelijkst als 't speelgoed is mechanisch,
en in 't bijzonder bij het spoorwegmateriaal,
sinds haast een halve eeuw der jongen ideaal . . .
De trein, electrisch of door stoom of veer gedreven,
wordt zóó geraffineerd, ja bijna overdreven,
terwille van de jeugd op schaal geproduceerd,
dat elk geweld er aan serieuze ouders deert.
't Zijn kleine wonderen van kunst en van techniek,
van electriciteit en stoom en mechaniek,
die 't technisch deel van ieder vaderhart behagen,
en ze ook tot eigen vreugd de woning in doen dragen.
Schoon menig ernstig man zulks met een blos bekent,
voelt hij zich thuis verheugd op het emplacement
des kinderkamers, waar de dwergen-treinen loopen,
en waar geknutseld wordt, en naarstig rondgekropen,
en alles nagebootst, waar reizigers per trein
in hun gewone doen alleen getuigen zijn . . .
De voorzorg bij dit werk heeft ons zoo diep doordrongen,
dat 't ons niet veilig schijnt in handen van den jongen,
en dat men in het spel een soort voldoening vindt
door 't leiden van de handelingen van het kind .
... Een treintje in een doos . . . Daarmee is 't eens begonnen.
Daarmee was voor de spoor het kinderhart gewonnen,
en met het vorderen van 't verstand en van den tijd
werd 't spoorwegmaterieel gedurig uitgebreid . . .

't Station, het viaduct, de wissels en de seinen,
de groei van 't spoorwegnet en de omvang van de treinen,
zóó steeg de vreugde met de stocks van materiaal,
en, ik verzeker u, nog is 't mijn ideaal,
om mijn studeervertrek, het altaar mijner plichten,
te ontruimen en als spoorwegkamer in te richten,
ten einde daar nog ééns, als in mijn jeugd te zijn:
de leider van het spoorwegwezen in-het-klein . . .

Amsterdam-Rotterdam-vice-versa

De ruggegraat van Hollands spoorwegnet,
waarlangs drie steden innig zijn verbonden,
en die van alle lijnen 't best rendeert
werd door de autobus beconcurrereerd
met een tarief waar wij verbaasd van stonden.

Door 't louter feit, dat langs dit spoortraject
steeds luisterrijker, breeder wegen leiden,
kon d'autobus met opgevoerd gerief
en tot een minimum gedrukt tarief
genoegelijk den oud'ren broer bestrijden.

En uit dit alles rees de zware vraag:
zijn passagiers, die elkaar zoo-maar vonden,
voor 'n reis die enkele korte uren duurt,
als “reisgezelschap”, dat een wagen huurt,
aan d'exploitant van d'autobus verbonden?

Ziehier een vraag, die consequenties heeft.
Stel u eens voor, dat u een restaurant bestuurde,
waarin 't publiek het sluitingsuur vergat
en weigerde om heen te gaan . . . omdat
ze 't restaurant tesamen van u huurden . . .

Of stel u voor, dat 't daagelijksch bestaan
u door een soort insecten zwerm verzuurd was,
die 't bloed u gretig uit de aderen zoog,
en zulks met recht door 't logische betoog,
dat gij lichamelijk door hen afgehuurd was . . .

Of dat uw nachtrust wreedelijk werd verstoord
doordat ge een uiterst muzikale buur had,
die antwoordt op elk briefje, dat u zendt,
dat hij toch doorgaat . . . op het argument,
dat hij voor zijn genot zijn huis in huur had . . .

Juristen, 'k bid u . . . plus mijn beeld niet uit.
Het dient slechts om een voorbeeld op te hangen,
van hoe de rede bij den mensch verstomt,
wanneer hij zonder 't te beseffen komt
aan 't fundament van anderer belangen.

De spoorweg Amsterdam naar Rotterdam
doet in de toekomst ook een boel verwachten.
En ziet men dit vitaal belang voorbij,
dan zou men immers 's spoorwegs gouden ei
gaan derven door die mooie kip te slachten . . .

Mijn Trammetje

Als ik in vroeger tijd op ouderwetsche wijze
vanuit mijn goed Den Haag naar Amsterdam moest reizen,
dan kwam mij zulk een tocht een lange reize voor.
Ik moest mijn uur van gaan en aankomst overwegen,
en placht eerst conscientieus het spoorboek raad te plegen,
en wachtte voor de zekerheid een poos aan 't spoor.

Wat gaf het een gedoe en wat een ergernissen,
wanneer men, door een uitgekozen trein te missen,
weer tijden wachten moest voor men zijn treintje had.
De boel liep in de war, de man die men wou spreken
was weg uit zijn kantoor. Er was een kans verkeken
op het programma van bezoeken in de stad.

Men trooste aan 't station dat over 'n uur een tweede,
en ook zeer snelle trein beslist kwam voorgereden,
maar onderwijl was ik verschrikkelijk gedupeerd.
Wàt heb ik, in dien tijd, ontstemd en ongeduldig,
gedacht: dit spoorverkeer is allerminst veelvuldig,
en aldus langs 't perron wat heen en weer gebeerd.

En thans..... och beste man..... Het mag geen treinreis heeten,
ik heb mijn spoorgids al een jaar of wat vergeten,
het is geen tocht zelfs van Den Haag naar Amsterdam.
'k Ga op de bonnefooi 't station in, en ik hoor 'es
wanneer een trein vertrekt, of dat hij al reeds voor is.
En ik beschouw het als een ritje met de tram.

Men ziet geen menschen meer, met kranten en met boeken,
naar 't beste plaatsje en het mooiste hoekje zoeken.
Want elke plaats is goed en men is zoo in stad.
Er is bij het vertrek geen haast of consternatie
en 't reisje geeft niet eens den tijd tot conversatie
om alles wat er heeft gestaan in 't ochtendblad.

Zoo heb ik dezen trein in tramweg zien verkeerem.
De menschen gaan maar zoo eens even heen en weer, en
wanneer men komt dan is er dadelijk een trein.
Geen afspraak gaat er meer door een verzuim verloren
en wie in deze tram nog spreken durft van sporen
die moet wel onbekend met lange reizen zijn.

De klanten van de tram, die dagelijks reizen moeten,
hoort men elkander met een enkel woord begroeten,
de gansche sfeer verraadt een zekere huiselijkheid,
die niets meer heeft van samen in een spoortrein reizen,
maar analoog is aan de doodgewone wijze
waarop men in dezelfde tram de stad door rijdt.....

Twee steden zijn aldus elkander na gekomen.
Waar men in vroegeren tijd het spoorboek heeft genomen
ter voorbereiding van interlocaal vervoer,
daar stapt men nu maar in en zit met dien of deze,
men heeft zelfs nauwelijks tijd een krantje uit te lezen
en net genoeg voor "goeien morgen" of "bonjour".

Ik zou na alle lang geleden ergernissen
mijn trouwe trammetje thans niet meer kunnen missen.
Het suist me even over vóór ik het goed weet.
En 't kan het na hetgeen 'k door scha' en schond' moest leeren
naast die herinnering zelfs dubbel apprecieeren
als uitkomst na een tijd van niet vergeten leed.

Al is dan ook 't cachet van 't werkelijke sporen
in een modernen trein als deze, gansch verloren,
de winst ligt in de weelde van dit huiselijk verkeer.
En wat we aan de romantiek van 't reizen boeten,
komt 't woord van dezen tijd driedubbel ons verzoeten
dat 'k in mijn tram vaak denk: "er is geen afstand meer....."

De vloek der Stilte

Dat het moeilijk is iedereen en zijn papa te bevredigen, werd ons dezer dagen weer eens heel duidelijk voor oogen gesteld. Want deze zegswijze is volkomen van toepassing op het nieuwe geruischlooze materieel, dat onlangs door de N.S. in dienst werd gesteld.

Men zou verwacht hebben, dat iedereen tevreden was. Mis! Een reiziger slaakte in een klacht aan de Directie de volgende ontboezeming:

“Ik breng vrijwel elken dag eenige uren in den trein door, welke uren ik benut voor lezen en studie, zooals velen met mij. Het nieuwe, geruischlooze materiaal zal m.i. hiervoor een ernstige belemmering zijn.

Reeds thans ondervindt men meermalen overlast van menschen, die zeer luidruchtige gesprekken voeren, quasie met hun buurman doch en passant alle omzittenden allerlei verhalen doende, die meestal niemand interesseeren, doch die alle concentratie onmogelijk maken. Groepjes jongelui, groepjes kaarters e.d. dragen verder het hunne er toe bij om de uren, noodgedwongen in den trein doorgebracht, totaal verloren te doen gaan.

Bij het gebruikelijk materieel wordt gelukkig een groot aantal dezer rustverstoringen in de kiem gesmoord, doordat het overluid spreken moeilijker wordt gemaakt door het lawaai, en doordat bovendien een kleine afstand, desnoods een kleine plaatsverandering, voldoende is om alles in het gedruisch van den trein verloren te doen gaan.

Geruischloozter materieel zal dit in de eerste plaats veel moeilijker maken en in de tweede plaats veel meer uitlokken tot gesprekken, die dan veel storender zullen werken op alle aanwezigen.

Is het wellicht mogelijk op een of andere wijze het gedruisch weer in te voeren? Niets werkt meer isoleerend dan een muur van lawaai en u zult er ongetwijfeld velen mee verplichten.”

Deze klacht inspireerde Melis Stoke tot een gedicht:

Geruischloos zweeft de reiziger,
door veerend materieel gedragen,
langs gladde rails van stad tot stad,
alsof hij in een auto zat
in plaats van in een spoorwegwagen.

Hij neemt zijn boekje of zijn krant
en wil zich ijverig concentreeren
op de genieting der lectuur,
maar plotseling begint een buur
op fluisterton te converseeren.

Opeens een slag . . . Men ziet van schrik
den reiziger de vuisten ballen.
En schrik staat om zijn mond gegrift . . .
Een dame heeft haar lippenstift
op de coupévloer laten vallen.

Wanneer die weer is opgeraapt
en 't incidentje is gesloten
met 't kunstig kleuren van haar lip,
dan klinkt het sluiten van de knip
van 't taschje of er werd geschoten . . .

De reiziger leest naarstig voort,
maar, door het luide ademhalen
van een gezetten linkerbuur,
kan d'arme man op zijn lectuur
geen volle aandacht meer bepalen.

Het ritselen van een stuk papier,
in goede, oude tijden oirbaar
temidden van het schud-kabaal,
is bij dit nieuwe materiaal
gelijk een tergend knarsen hoorbaar.

De zenuwen, die zacht gewiegd
op 't allerscherpste staan gespannen,
ontvangen 't allerminst gerucht,
al tracht de lezer al geducht
die vage klanken uit te bannen.

Wat heeft de spoorweg nu bereikt
met alle voorzorg, alle heuschheid . . . ?
Een sfeer van rust en vree ofwel
een soort verschrikkelijke hel
voor arme lijdens aan nerveusheid . . . ?

De mensch vol herrie en kabaal
die door de stadssfeer is bezeten,
waarin het claxont, toetert, giert
en gilt en fluit en dreunt en tiert
zal 't antwoord op dit vraagstuk weten,
wanneer hij, rustig neergezeten,
in nieuwe wagens passagiert . . .

Portret van een Meisje met een Acht-daagsche Abonnementskaart

(Bij de nieuwe affiche¹ van de Nederlandsche Spoorwegen)

Ik zag haar slechts even. 't Was in een station
temidden van roepen en gonzen.
Maar ik stond als versteend, en mijn hart dat begon
van ontroering en vreugde te bonzen.
De chef gaf het sein, en ik ben naar mijn trein
met de dood in de schoenen gerend . . .
Volonzekerheidspijn gis ik: wie kan ze zijn,
met haar acht-daagsche abonnement? . . .

¹ © affiche: Het Spoorwegmuseum, Utrecht

Waar ik reis, waar ik ga, waar ik sta, sinds dien dag
ontmoet ik aan iedere trein
die vrouw in het geel met haar zonnige lach,
en ik gis maar: wie kan ze toch zijn? . . .
Bij zon en bij regen, of 't leeg is of vol,
ze is met haar koffers present,
met haar jas en haar boekje en een parasol
en haar achtdaagsche abonnement . . .

Ze heeft in de beste hotels gelogeed.
Haar tasschen zijn vol met reclames.
En bij al die adressen heb 'k geïnformeerd
naar eenzame reizende dames.
'k Heb iedere vreemd'lingenlijst bestudeerd
om te zien of ze daar misschien bij is,
en aan ieder gevraagd of het boek dat ze draagt
misschien een vertelling van mij is . . .

Aan ieder station heb ik nijver gespeurd
naar een witkiel met grijzende knevel,
en naar dames gehengeld, gevraagd en gezeurd,
totdat 'k ze vervulde met wrevel . . .
En toch . . . vierentwintig - het nummer staat vast -
droeg haar koffers, heeft haar gekend.
En de man met de uitgangs-contrôle belast
kent haar achtdaagsche abonnement . . .

Ik heb nog tot vijftien September den tijd
om de vrouw in het geel te ontdekken,
en posteer me dus maar vol hardnekkige vlijt
op perrons vanwaar treinen vertrekken . . .
Ze tart en ze tergt, doof en blind voor mijn leed
van haar kleurige, vroolijke prent . . .
En alles wat ik vooralsnog van haar weet
is haar acht-daagsche abonnement . . .

Wat weet men van vrouwen? Ze gaan ons voorbij
Ze lachen . . . en zijn ons vergeten . . .
We bewonderen houding, gelaat en kledij
en komen haar naam niet te weten . . .
Maar deze is anders . . . want zij heeft v e r s t a n d,
en zelfs e c o n o m i s c h t a l e n t . . . !
want ze reist voor 'n prik met de trein door 't land
op haar achtdaagsche abonnement . . .

Lofzang op het nieuwe Spoorboekje

Het allerschoonst geschenk van deze nieuwe lente
is wel de reisgids die - ad vijftig centen -
ons de geheimen van het spoorwegnet ontvouwt,
en zulks niet slechts in dorre calculaties
maar ditmaal bovendien in illustraties,
die 't meest verwende oog met lust aanschouwt . . .

Een serie teekens, aan het daag'lijksch leven
ontleend en in de tekst gebracht, omgeven
het doode cijfer zinrijk doch discreet,
tot vreugd niet slechts van hen die kunnen lezen,
maar ook - en dit dient hier vooral geprezen
als stille wenk voor den analphabeet . . .

Het eerste teeken geeft de illustratie
van *m e s e n v o r k*, gekruist. De restauratie
is hier zelfs voor de stompste geesten klaar
en helder aangeduid. Zij die niet weten
dat nette lui niet met hun handen eten,
zien in dit teeken wellicht een bezwaar.

Vervolgens vinden wij een *b e d* met deken,
welk zeer vernuftig en symbolisch teeken
den reiziger een slaapcoupé verraadt,
't geen bovendien, ter misverstand-vermijding,
nog voor in 't boek en als speciale tijding
voor wie 't niet heeft gesnapt, te lezen staat.

Een grens-station met passen en douane
verschafft den illustrator nieuwe banen
voor zijn vernuft en voor zijn teekenstift.
Hij heeft, na lange slapelooze nachten,
met meesterhand de grens-station-gedachte
als een *g e b o u w* op het papier gegrift . . .

Na lange conferenties binnenskamers
ontstond het beeld der twee g e k r u i s t e h a m e r s
als het symbool voor werkdag, en waar 't staat
zou slechts een Zondags-schenner kunnen dwalen
door zich in 't oneerbiedig hoofd te halen
dat zulk een hamer-trein des Zondags gaat . . . !

Een ingedeukte b o o t (niet erg zeewaardig)
beduidt ons ondertusschen toch maar aardig
dat hier een boot op de verbinding wacht.
En schoon het schip van onderen wat lek schijnt,
en het ontbreken van een roer wat gek schijnt,
is dit toch ook weer aardig uitgedacht.

Dan volgt een a u t o die ons duidelijk komt bewijzen
dat men in auto-bussen door kan reizen.
Ze lijkt wat tweede-handsch. Een beetje wrak.
Maar wie niet valt op technische bezwaren
(men mist het stuur en vindt ook geen lantaren)
vindt in dit teeken ook weer veel gemak.

Wij willen niets dan goeds van 't boekje spreken,
't Is trouwens op zichzelf een waardig teeken
en illustratie van den nieuwen tijd,
door inderdaad en werkelijk te bewijzen
dat men den mensch, die aangenaam wil reizen,
zelfs reislectuur met illustraties wijdt . . .

Zomertijd

Weer hebben wij den tijd bedrogen.
Weer sparen we een uurtje licht.
Weer hebben we de klok bevolen,
de zon een arbeidsuur ontstolen,
kortom: de schepping opgelicht.

We slopen op een Zondagavond
als dieven onze woning door,
en knoeiden aan de goede klokken,
teneinde ons zelf wat voor te jokken,
en zetten die een uurtje voor.

En 't uurwerk, leidzaam en geduldig,
gedroeg zich vriendelijk naar den gril,
en schikte zich met al zijn raderen
naar het zorgvuldigste benaderen
van menschenlist en menschenwil . . .

Des Maandags kwam de zon gerezen,
zooals ze 't alle eeuwen deed.
We zagen, dat ze vóór haar tijd was
en weer eens fijn door ons misleid was.
We hadden 't zonnestelsel beet . . .

De zon was, stralend, niets vermoedend,
van 't geen men haar had aangedaan.
Wat weet zoo'n zon van list en jokken . . . ?
Want zij kijkt immers nooit op klokken
en weet niet hoe de wijzers staan.

Maar wij, in collectieve vreugde,
om de zóó welgeslaagde list,
verklaarden, wrijvend in de handen,
toen 't zonlicht vroeger stond te branden:
“De zon heeft zich vandaag vergist . . .”

Zoo zal het heel den zomer blijven.
We sparen licht en daardoor geld.
De zon moet het gelag betalen,
want die komt immers gratis stralen
en heeft geen meter die haar telt . . .

Zooals de haan de zon ziet komen
en uitroept: dat heb ik gedaan,
zoo zien we 's morgens ons ter eere
wat eerder zon en profiteeren
door tòch niet eerder op te staan.

We laten onze treinen loopen
naar 't machtwoord van het menschenbrein.
En slechts de zon, wier droevig lot is,
dat zij geen lid van het complot is,
mist elken morgen vroeg den trein . . .

Ze blijft haar oude banen volgen
al drijft ze ons eerder uit het bed,
hoewel ze 's avonds eerder vrij is . . .
Zoodra 't een ander jaaargetij is
wordt d'arme, die er altijd "bij" is . . .
gemoedelijk terug-gezet . . .

Zomer-Spoor-Zang

Aan den hoofdredacteur van
"Spoor- en Tramwegen".

Ge vraagt mij op uw spoor te dichten
en daaraan wil ik graag voldoen.
Zelfs in dit zomersche seizoen
als elk ontslagen is van plichten.

Ik zie de wijde hemel lichten
en 't strand is geel en 't bosch is groen,
en 'k heb zoo'n zin om niets te doen
en niet te denken of te dichten.

'k Zie onder wolkelooze luchten
en door het zonnig zomerland
den trein met juichend volk bemand
naar verre, schoone landen vluchten.

Ze vluchten weg uit werk en plicht,
om al hun zorgen te vergeten.
Ze willen van geen werken weten,
maar ik zit hier en denk en dicht

Ik denk aan treinen, trouwe vrienden
als de routine ons benauwt,
aan wien men 't lichaam toevertrouwt
om nieuwe energie te vinden.

Ze rukken ons uit alle zorgen
en trekken ons uit sleur en tijd.
't Is langs den spoorweg, dat men rijdt
naar 't alijd nieuw en feestelijk "morgen".

Men zit . . . men ziet . . . men wordt gereden,
en weet aan 't einde van de reis
het zelf-gekozen paradijs
van vrijheid, zon en zomerzedden.

U ziet, mijnheer de redacteur,
dat 'k door vakantie ben bevangen.
Maar ik voldoe aan uw verlangen
want 'k stel uw spoorblad niet te leur.

Ik reis, al is het in gedachten,
'k ben hier, gebonden door mijn plicht.
Gij spoort mij aan . . . en sporend dicht
ik 't lied van die naar reizen smachten.

Vóór ik de laatste regels zet
om uit den spoordroom te ontwaken
nog dit: ik wil naar Interlaken . . .
Stuur mij een gratis reisbiljet . . . !

Wàt nu . . . ? Ontnuchterend is uw zwijgen!
Het is niet mogelijk . . . ? Welaan . . .
Dan zal 'k op eigen kosten gaan . . .
Ik heb mijn plicht aan u voldaan . . .
En 't spoor zal de belooning krijgen . . . !

Vacantie-Tijd

Weer daveren de internationale treinen
en dragen mensen weg van 't alledags-terrein,
waarop zij om den broode ploeterden en sloofden,
en in hun zorgen-kring in 't einde niet geloofden,
dat er nog verten en nog perspectieven zijn . . .

En, aldus op die kracht van 't arbeidsveld gedragen
wordt nieuwe levensmoed en arbeidslust gewekt
De horizon verwijdt zich voor verraste blikken
Zij die in sleur en zorgen dreigden te verstikken
zien nieuwe ruimten . . . en de wereld wordt ontdekt.

Wanneer op de stations verheugde vrijheidsgangers
zich dringen naar den trein, met opgewekt gerucht,
dan is het om het doel, dat voor de reis gesteld is,
een doel, dat nu eens niet een bron van eer of . . . geld is,
maar 't rustpunt, waarheen men uit zijn gedoe'tje vlucht.

Wat draagt het spoorboek niet al talloos vele namen.
Geschikt, geordend, naar bereikbaarheid vermeld.
Hoe laat men ergens komt en weder voort kan ijlen,
hoeveel minuten men bij 't doorgaan kan verwijlen,
en 't aankomstuur, precies in fracties vastgesteld.

Dit nuchtere program biedt alle mogelijkheden
voor 't schikken naar den lust, de noodzaak of den zin.
Het houdt zich zonder aanbevelingen of oraties
gereed voor alle mogelijke combinaties
en aldus voor de zoekenden een leidraad in . . .

Het lokt u niet speciaal naar vastgestelde oorden
en dringt u noch een keus, noch dwang tot richting op.
Maar 't voegt zich naar uw wil en stelt door vruchteloos zoeken
naar leugens, die ge vindt in welhaast alle boeken,
den regel van den steek bij 't breien op zijn kop.

Geen boek heeft meer getroost voor wie verpoozing zochten,
dan dit bescheiden deel. De letterkunde mag
zich op haar waarde voor der menschen geest verheffen,
zij, die de troost van een vacantiereis beseffen,
zij maken van dit werk met hoogsten lof gewag.

Het geeft ons à la carte de wereld op een blaadje;
Het geeft ons volle maat voor iedere mogelijkheid,
voor elke stoute droom en elke combinatie.
Geen phrases en geen overbodige informatie
maar slechts 't voldongen, en waarachtig cijferfeit.

Kon iedere amateur zich naar dit voorbeeld voegen
van leiding die 't initiatief der lezers vraagt,
tot 't volgen van den drang van zwervende gedachten
en een prospectus geeft van het complex der krachten,
dat veilig hen naar 't doel van hun verlangen draagt.

De Hopla-Trein²

Waar is de dichter die het lied des Hopla-treins zal zingen . . .
Een Hopla-zang . . . Het juichend woord
klinkt op zichzelf als een accoord
en schijnt tot vreugd te dwingen.

We zien de duizenden, die gaan en juichend wederkeeren.
Het is het zomersche refrein
van Hopla-pret en Hopla-trein,
dat men hoort repeteeren.

De Hopla-trein vormt het terrein van veler eerste stappen
op reisgebied . . . En men geniet
van 't geen men in geen steden ziet
en woningen aan trappen.

Ze vormt de universiteit van wie de wereld zoeken.
Een reiscollege op reuzen-schaal,
een ambulance monsterzaal
voor kennis zonder boeken.

Het Hopla zwiept de droomers op uit hoeken en uit gaten.
't Is als een zweep, die vroolijk knalt,
een postiljon, die juichend schalt
en opwekt los te laten . . .

Dit rollend instituut heeft reeds een faam van groote glorie . . .
Het maakte in den breeden kring
van mensch en reisvereeniging
moderne reis-historie . . .

² Hopla-trein, van Hotelplan-treinen; een trein/hotelarrangement naar Zwitsers model. Zie 'Noten', blz. 90.

Het draagt een volk de wereld in. Het dient de transmigratie,
Het toont de wereld ruim en wijd
en stelt de les der narigheid
van geestes-isolatie . . .

Het is de nieuwe wereld-ark van alle soorten dieren,
van elken rang en iederen stand
het draagt d'essentie van een land
en allen ten pleiziere . . .

Eens wordt de ode van dien trein door dichterhand beschreven,
en hoe het reizend contingent
in slaap- en zit-compartiment
eendrachtig placht te leven . . .

Ze klommen, vóór men bergen zag, in hooggelegen sponden
en hebben nu in de practijk
van trein-techniek en dier-gelijk
't gebruiksgeheim gevonden . . .

Ze leerden hoe men in coupé's verlichtingen behandelt,
hoe men zich wast, hoe men zich kleedt,
en hoe men handig en discreet
naar de toiletten wandelt.

Het reizen heeft zijn blij geheim voor duizenden omsloten . . .
De stichter van den Hopla-trein
zal voor de toekomst grooter zijn
dan alle tijdgenooten . . . !

Naderende Herfst

De zomer spoedt ten eind. Hij ging te snel voorbij.
We zijn al voorbereid op 't kenterend getij
en op de avonden van guren wind en regen.
Want heel wat regen viel en het seizoen viel tegen.
En bij 't hernemen der routine van de stad
betreurt men wat men heeft en eert niet wat men had.
Wanneer de kachel brandt, dan wordt de mensch een droomer
en denkt alweer vooruit aan lentebloei en zomer.
Zoo blijft hij onvoldaan door wat hij heeft, en denkt
aan 't geen hem in de toekomst lokkend tegen-wenkt.
Wie zich te zeer verdiept in verre toekomst-tijden
of in 't verleden leeft, zal in het heden lijden
en waant zich elken dag en ieder uur misdeeld.
Hij gaat mistroostig rond, verlangend en verveeld,
en weet niet ieder uur en elken dag te grijpen.
Hij heeft niet het geduld zijn vruchten te zien rijpen
en schendt in het verwijlen bij 't vergleden uur
of in zijn toekomstdroom, de wetten der natuur.
Wie op een zomerdag het zomersch land ontdekte
en zich op mostapijt of paarse heide strekte
en voor een korten tijd zijn werk en zorg vergat,
waant zich des winters de gevangene van de stad,
en denkt, terwijl hij over straat en pleinen sjokt,
niet aan het winterland, dat niet veel verder lokt
In Holland is men slaaf van eens gekozen zeden.
Men wil een zomerdag wel aan het land besteden,
doch acht de winter voor de steden vastgesteld.
Is Holland dan zoo groot? Kost reizen zooveel geld?

Is het zoo moeilijk om des winters te besluiten
tot het initiatief van een week-end naar buiten?
Weet, dat de trein des winters als des zomers loopt,
en dat men 's winters ook aan het loket verkoopt,
en dat ge u, reizende, nog beter kunt verzoenen
met het natuurfeit van de wisseling der seizoenen.
Op elken dag van blauwe lucht en zonneschijn
kunt ge des winters nèt zoo goed als 's zomers met den trein!

Het Nieuwe Jaar en het Spoorwegtijdschrift

Het nieuwe jaar is ingezet met goede wenschen.
Maar nu is 't zaak, dat men niet willoos wacht
totdat het wonder opduikt uit den nacht
en zich voltrekt aan dingen en aan menschen.

Want in dit nieuwe tijdperk van ons leven
is het nu tijd tot 't stellen van e e n d a a d.
Wild woekeren de ontbinding en het kwaad
als menschen niet hun beste krachten geven.

De wereld, onder zorgen zwaar beladen,
wacht uitkomst..... waartoe dient een jammerklacht,
als niet met volle krachten wordt getracht
naar 't stellen van de constructieve daden?

Hier is een kring van toegewijde mannen,
wier arbeid, aan het snelverkeer gewijd,
zich regelt naar de wetten van den tijd
en 't stipte dienen van gestelde plannen.

Van talmen, uitstel, wordt in spoorwegkringen
bij 't deugdelijk dagelijksch werken, niet gehoord.
De tijden zijn bepaald. 't Verkeer moet voort,
en laat geen ruimte voor bespiegelingen.

Naar de belofte van de tijd-tabellen
wordt trouw de dienst van het verkeer volbracht,
opdat voor iedereen, door dag en nacht,
de snelle treinen naar het einddoel snellen.

Trouw aan het plan.....! En daarvan de bewijzen
op elk moment..... den tegenslag ten spijt.....
Waar' elk ter wereld aldus toegewijd,
wat zou het menschedom dan in vrede reizen.....!

Om aldus, sterk, voor 's werelds oog te treden,
vereenigd voor het wèl van stad en land,
moet men, in spoorwegkring, een hechten band
van allen, die daar samenwerken, smeden.....!

Wij moeten allen van elkander weten,
ook waar de aard van 't werk ons somtijds scheidt.
Dit blad biedt daartoe de gelegenheid.
Dat men die nooit verzuime of vergete!

Gij, spoorwegmannen, hoort de oproep schallen:
schaart u tezamen achter dit orgaan,
dan zult, in 't nieuwe jaar, gij sterker staan
in het bedrijf, waarin ge samenwerkt voor allen!

10 Jaren «Spoor- en Tramwegen»

Tien jaren is er dus ge-spoorweg'd en getramd.
en 't jubileerend blad, tot jubelen gestemd,
zwelt deze reis van trots en toont, nu het volbracht is,
dat het tot verder reizen levend en vol kracht is.

In den verwarden tijd en tusschen duizend vragen
staat die van het verkeer als kernvraag onzer dagen.
Hoe kan men sneller, beter, vlotter gaan?
Uit dezen drang ontstaat dit spoor- en tramorgaan.

Al weten wij den weg, nog zijn wij niet tevreden.
Men wil gewaarborgd zijn tegen onveiligheden
en tegen 't risico van een verlies van tijd,
van leven en van geld en rendabiliteit.

In de efficiency, waarnaar we allen streven,
ontstaat een rijker, voller, langer menschenleven.
Elk oogenblik, gespaard op 't reizen in een trein,
geeft ons een grooter kans vruchtdragender te zijn.

Zoo leggen spoor en tram, in 't streven naar volmaking,
den grondslag tot den nieuwen mensch en zijn ontwaking.
Eens leefde hij lokaal, gebonden aan zijn grond,
thans leeft hij hier . . . en ginds . . . de gansche wereld rond.

De nieuwe wereld-mensch, uit 't snelverkeer geboren,
treedt uit zijn horizon tot ruimer zien en hooren.
Zijn hand reikt verder dan zijn akker en zijn stad.
Zijn voet treedt buiten 't eng en platgetreden pad.

Zijn werkkraft vindt een baan op alle vier de winden,
hij kan zijn broeder-man aan 't eind der wereld vinden,
en raakt, verlost uit haat en trots en eigenwaan
en gansch den horizon van zijn beperkt bestaan.

Draag, spoor, de mensen uit en samen en tot begrijpen.
Doe de saamhorigheid in hunne harten rijpen,
en geef hun tot het werk, doordat ge sneller rijdt,
meer kans op broederschap in langer levenstijd.

Dan is dit blad van het verkeer en 't sneller streven
dit tiental jaren voor een hooger doel geschreven,
dan is de stimulans tot grootscher snelverkeer
niet slechts techniek-triomp, maar eindeloos veel meer.

Want 't is geen ijdelheid, die drang tot sneller rijden,
die 't menschdom opdrijft in den golf der nieuwe tijden,
maar de behoefte aan een nauwer samengaan
tot inniger begrip en inniger verstaan.

Het Lied van de Rails [2]

Wie in der raderen zang 't heldhaftig lied wil hooren,
waarvan de spoorbaan trilt bij 't zwoegen van den trein,
zal aan het eind der reis nog meer dan ooit tevoren
vervuld van dadendrang en zelfvertrouwen zijn.
Hij onderkent de macht van willen en van streven
naar 't uitgezette doel in 't lokkende verschiet,
en neemt die lessen aan tot sterking in zijn leven
om pionier te zijn op ver en vreemd gebied.....

De zegezing vangt aan. De baan ligt uitgemeten
in 't lage, vlakke land. Toch kromt zij zich terstond,
omdat zij op haar weg de rechten moet verschoonen
van anderer eigendom en van bebouwd grond.
Zoo zal de wijze mensch, omzichtig in zijn streven,
niet door een daad, waarmee hij anderer rechten schendt
de maatschappij een recht tot claim op nadeel geven,
als wapens in de hand van zijnen concurrent.

Daar spalkt een breede stroom. Een luchtige constructie,
doch in haar samenhang met groot vernuft doordacht,
strekt haar tot overgang. Een werk in lange maanden
van ingespannen werk met vlijt tot stand gebracht.
Hier is geen risico. Het doel: de trein te dragen,
is dank zij noeste vlijt en studiezijn geslaagd.
Zoo zal de wijze mensch geen dolle sprongen wagen,
doch construeert de brug, die hem weer verder draagt.

Nu glooit het heuvelland. De baan kiest lage dalen
en slingert soepel rond de heuvels door het land.
Slechts waar het noodig is, vindt zij in viaducten
den steun voor haar niveau tot aan den overkant.
Zoo voege zich de mensch ook zonder krachtsverspilling
naar moeilijkheden, die hij op zijn weg ontmoet.
Juist hij, die energie door soepelheid durft sparen,
legt in dat wijs beleid een schoonen vorm van moed.

Dan doemt het bergland op. Langs hemelhooge wanden
windt zich de ijzeren baan in slingers naar den top.
Hier schijnt een krachtig halt voor 't menschenwerk te klinken.
Het dal vernauwt tot kloof . . . een berg . . . het pad houdt op.
Maar nu moet het geweld, het lang en wijs gespaarde,
in werking. Het graniet . . . met springstof en met boor
gespleten en vernield, moet wijken voor de spoorbaan . . .
De berg rijst fier en hoog . . . de treinen gaan er door . . .

Zoo zal de mensch, als 't moet, zijn levensweg forceeren,
met kennis en geweld. Niet fel van overmoed,
niet driftig, maar met kracht, met onverzett'lijk willen,
en op het juist moment, maar dan ook snel en goed . . .
En vindt zijn weg daarna weer minder moeilijkheden,
dan regelt hij zijn gang naar wijze wetten, die
de spoorbaan voor hem zingt: bewaar voor de momenten
van grootse moeilijkheid de meeste energie . . .

Notities

Bij: 'Portret van een Meisje met een Acht-daagsche Abonnementskaart;', blz 69.

Het affiche dat in de eerste druk van *Liedjes van de rails* staat afgedrukt is een oudere dan het affiche dat op *Het geheugen van Nederland* opvraagbaar is. In het boek zijn de prijzen op het affiche: 1ste Kl. f. 28,50 2de Kl. f. 21,75 3de Kl. f. 15,-
Op het affiche in *Het geheugen van Nederland* (waarvan het origineel zich in het Spoorwegmuseum Utrecht bevindt), zijn de prijzen: 1ste Kl. f. 29,00 2de Kl. f. 22,50 3de Kl. f. 16,-. Onderschrift: 'Verkrijgbaar van 1 juli tot en met 15 september 1930'.

Zie: www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/SPOOR01:KB-TOTAAL-11459

Bij: 'De Hopla-Trein', blz. 80.

De Hopla-trein (ontstaan uit het Zwitsere Hotelplan) was een trein/hotel-arrangement voor buitenlandse vakanties, dat bestond van tenminste 1938 tot en met 1968.

Bronnen:

'Het Zwitsersche Hotelplan en het internationaal prijsniveau'. Economisch-statistische berichten jrg 21, 1936, no 1044, 1 januari 1936.

Kees van Bruggen. 'De regen en de quadratuur van den Cirkel'. Algemeen Handelsblad, 4 juni 1938

Irene Dekkers-Seefeld. 'Liefde en leed in Seefeld'. De Telegraaf, 16 februari 1968.

Bij: *Spoor- en Tramwegen*.

Colofon [op achterplat van *Liedjes van de rails*]:

"Het LEIDENDE VAKBLAD op het gebied van het Verkeerswezen is:

Spoor- en Tramwegen. Veertiendaagsch tijdschrift. Medewerkers in alle landen. 600 bladzijden per jaar. Rijk geïllustreerd.

Abonnementsprijs slechts 8 Gulden (voor personeel van Spoor- en Tramwegen in Nederlands slechts VIER GULDEN per jaar. Bij inhouding op het salaris 34 cts. per maand of 31 cts. per vier weken).

Abonnementen worden aangenomen bij de redactie in Utrecht (Gebouw der Nederlandsche Spoorwegen II, Kamer 63) of bij de Uitgeefster:

Moorman's Periodieke Pers N.V.

Zwarteweg 1 Den Haag Tel. 117783*

Deze gratis uitgave kwam tot stand op initiatief van:

Stichting Nederlandse Poëzie Encyclopedie.

www.nederlandsepoezie.org

Donaties zijn welkom:

www.nederlandsepoezie.org/donaties.html

Eerder verschenen als gratis e-book bij de Uitgeverij Nederlandse Poëzie Encyclopedie:

Leo Lens (1893-1942). *Revelje* (1934). 3de druk, 2013.

ISBN: 978-94-6243-000-6

www.nederlandsepoezie.org/jl/1934/lens_revelje_NPE_2013.pdf

4de druk als papieren boek bij Uitgeverij Stanza, Amsterdam, juni 2013

www.uitgeverijstanzanl

S. Bonn (1881-1930). *Jonge mei. Verzen* (1924). 2de druk, 2013.

ISBN: 978-94-6243-001-3

www.nederlandsepoezie.org/jl/1924/bonn_jonge_mei_2.pdf